

*Subitalu' meu amic și coleg Fr. I. Constantin*

*Gyberg.*

MANUAL

*4895/1819*

DE

# TEOLOGIA PASTORALA

ELABORAT

CONFORM PROGRAMEI ÎN VIGOARE

PENTRU

FOLOSIREA ELEVILOR SEMINARIȘTI ȘI A TUTUROR PREGĂTIRILOR

*Imprinat cu aprobarea Sântului Sinod al Sântei Biserici autocefale  
ortodoxe Române*

DE

Arhidiaconul G. I. GIBESCU

LICENȚIAT ÎN TEOLOGIE

FOST PROFESOR LA SEMINARIUL EPARHIEI RÎMNICUL NOUL SEVERIN

~~~~~  
**PRIMA EDIȚIUNE**  
~~~~~

BUCURESCI

TIPOGRAFIA «GUTENBERG», JOSEPH GÖBL

23, STRADA DOAMNEI, 25

1894

Cota 2845

313

REGATUL ROMÂNIEI



SÂNTUL SINOD  
AL  
SÂNTEI BISERICI AUTOCEFALE  
ORTODOXE ROMÂNE

No. 114

București, 1 Noembrie, 1893

B. C. U. "Carol I" - Bucuresti



\*C201704482\*

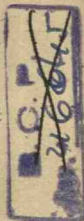
*Cucernice Părinte,*

*Sf. Sinod în ședința sa din 29 Octombrie a. c.,  
în baza raportului comisiunii ad-hoc, a aprobat  
ca carte didactică manuscriptul Sânteii Văstre,  
întitulat „Teologia Pastorală“.*

*Tot acum s'a scris și Onor. Minister al In-  
strucțiunii Publice, prin adresa Noastră No. 115.*

*Semnăt: †Președinte, GHENADIE, Mitropolit-primat*

*Semnăt: Director † Callistrat.*



*Cucernicieî Sale*

*Părintelui Arhidiacon G. I. GIBESCU*

*la biserica Crețulescu din București.*

Inalt

Brea Sântitului Arhiepiscop, Mitropolit  
al Ungro-Mahiei, Eparh al Blaiurilor,  
Loco-șitor al Cesariei-Capadociei, Primat  
al României și Președinte al Sântului Sinod

D. D. Ghenadie

dedic modesta mea lucrare, ca  
omagiu de cel mai profund re-  
spect, devotament și recunoștință,  
pentru bine-facerile ce cu im-  
belșugare a revărsat și revarsă  
asupra fiilor Săi sufletești.

Autorul.

FS II 94033

*Tóte drepturile rezervate.  
Fie-care exemplar va purta semnătura mea.*

## PREFAȚA

Încă de mult timp se simțea trebuința de un **tractat de Teologie Pastorală**, de orice singura lucrare, cu acest conținut, dată la lumină, în anul 1862, de repausatul întru fericire P. S. Melhisedec, abia se mai găsea.

Asemenea, se găsea rar și prescurtarea **compediunii de Teologie Pastorală, a P. S. Inocențiu**, actualul episcop al Romanului, pentru că și de la aparițiunea acelei prescurtări, a trecut deja mult timp. Afară de acésta noua programă în vigóre a seminarielor, impunea claborarea unui manual adaptat.

De aceea, sub-semnatul, fost profesor la seminariul Eparhiei Rîmnicul Noul-Severin, în trecutul an școlar, am cređut că împlinesc acea neapărată trebuință, dând la lumină presentul manual de Teologie Pastorală, pentru folosirea elevilor siminariști și a tuturor preoților noștri parohiali.

În lucrarea mea m'am servit de tractatul repausatului P. S. Melhisedec, și foarte puțin

de tractatul P. S. D. Andreiū Baron de Șaguna, apărut în Sibiu în anul 1857.

Impărțirea materiei este făcută conform programei în vigóre. Părțile care forméază obiectul Omileticeii și al Liturgiceii, și care erau tratate în Pastorală P. S. Melhisedec, s'aũ omis din prezentul manual, fiind de prisos.

Când se va simți în viitor, trebuință de ore-care complectări, la lucrarea de față, după avisul bine-voitor al profesorilor în drept, voi fi gata de a o revedea; acésta cu atât mai mult cu cât studiul Pastoraleii se va preda, conform noiei programe, în clasa VIII<sup>a</sup> a seminariului.

De o cam dată, însă, cred că acéstă lucrare împlinește un gol pe banca candidatului de preoție, ca și în biblioteca fie-cărui preot; cel d'intéiũ spre a învăța cunoștințele păstoriei sufletelor, iar cel de al doilea spre a aplica acele cunoștințe.

Arhidiaconul GEORGE I. GIBESCU

# TEOLOGIA PASTORALA

## INTRODUȚIUNE

### Idei preliminare asupra studiului Teologiei Pastorale

#### Definițiunea

Teologia Pastorală este o ramură a teologiei practice. Ea, ca știință, expune în mod sistematic, regulile și mijlocele de care trebuie să se servescă sântiții servitori ai Bisericei, chemați anume pentru a lăți în lume adevărurile dumnezești ale religiunii creștine și pentru a aplica la ómeni mântuirea săvârșită de Domnul nostru Iisus Christos. Cu alte cuvinte, *Teologia Pastorală* este știința care călăuzește pe păstorii Bisericei, întru a face pe ómeni să practice adevărurile vieței religióse morale, pentru ca să pótă fi mulțumiți în lumea acésta, cât se póte mai mult, și fericiți în cea-î-laltă.

#### Obiectul și numirea Teologiei Pastorale

Din cele precedente, se vede că, obiectul acestei științe, ca și al întregii teologii, este *religiunea*

*creștină*. De aceea, cu drept cuvânt, se numește teologie, pentru că ea ca știință, se bazează pe cuvântul lui Dumnezeu, aflat în Sânta Scriptură și Tradițiune. Dar se deosebește de celelalte științe teologice; căci pe când acelea se ocupă cu isvórelle și cu esența religiunii, Teologia Pastorală 'și tratéză obiectul ei, aplicând religiunea la vieța ómenilor.

Ea, învățând modul cum aú a fi conduși cre-dincioșii, de către preoți, pe calea vieței creștine, se numește știința înțelepciunii păstorești. Mai propriu, se numește *Pastorală*; pentru că orga-nele menite în special, de a o aplica, se numesc *păstori*. — Numirea acésta este luată din Sânta Scriptură, unde se asemăná preotul cu un păstor de oi, care se nevoește a paște turma sa necu-vântátore, a o nutri cu nutreț sănátos și a o apăra de lupii cei răpitori; tot ast-fel fiind dator și preotul, a paște și a nutri turma sa cea cu-vântátore, adică poporul lui Dumnezeu, cu nu-trețul cuvântului divin, în religiositate și în mo-ralitate.

### Scopul Teologiei Pastorale și împărțirea materiei

Scopul *Teologiei Pastorale*, este de a forma păstori buni ai Bisericei, ómenii capabili, spre a aplica, cu succes, mântuitoarele precepte ale reli-giunii creștine, învățând cu cuvântul și cu fapta; pentru ca ast-fel să dea Bisericei creștini adevé-rați, iar țárei cetățeni buni.



Însă, ca și în orî-ce studiū, pentru ca știința acésta să și ajungă scopul ei, este necesară o împărțire a materiei. De aceea dar va trebui mai întâi să se precizeze bine, *în ce constă ministeriul, saū serviciul pastoral*; apoi se va arăta, *ce calități trebuie să însușescă persónele chemate a 'l îndeplini*; și în fine *cum trebuie să se îndeplinescă acel serviciū sub diferitele sale forme*.

În studiul acesta, se va trata materia, împărțită în VI capitole, ast-fel;

Cap. I. Despre serviciul pastoral în genere.

» II. Despre calitățile candidatului de preoție.

» III. Despre calitățile păstorului.

» IV. Despre predica învățătorei creștine.

» V. Despre sévêrșirea serviciilor divine, și

» VI. Regulele de conduită ale păstorului, în diferitele casuri din viéța păstoriiilor săi.

## CAP. I

### Serviciul pastoral în genere

#### §. 1. — *Statul și Biserica din punct de vedere pastoral*

*Statul* sau societatea politică este un corp viu organizat, este societatea oamenilor reunită sub niște legi și sub o putere publică, care este însărcinată a executa legile pentru folosul comun și a reprezenta tot-d'a-una societatea întrégă. Acastă societate are de scop a uni toate forțele activității particulare, spre a ajunge la un scop comun, care este perfecțiunea și fericirea.

*Biserica* este aceeași societate vie a oamenilor cari cred în Christos Mântuitorul și sunt uniți cu El, ca cu unicul lor cap. Acastă societate și are organizațiune deosebită; iar scopul ei este, ca prin ierarhia sa sântită, sau *păstorii bisericilor*, să prepare pe credincioși pentru fericirea vremelnică și vecinică.

Ast-fel fiind, Biserica este o mare forță de activitate, care întreține și fortifică însăși viața Statului; căci Biserica este corp din corpul Statului, iar

cetățenii acestuia, creștinii ortodocși, sunt membri și ai uneia și ai celui-l-alt. De aci avem și numirea de Biserică și cler național; religiunea dominantă a Statului fiind, după Constituțiunea țerei, religiunea creștină ortodoxă.

Interesele vitale ale propășirei Statului, se confundă în însăși viața Bisericei, precum dovedește trecutul istoric al țerei noastre. Păstorii bisericei noastre au fost și sunt meniți a fi pre atât apostolii religiosității și ai moralității, pre cât și ai naționalității și fericirii Statului, dezvoltând în inima fie-cărui individ în parte sentimentele de patriotism, ca și sentimentele religioase, care fac onóra, tária și consolațiunea neamului omenesc.

Intru acésta constă raportul dintre Stat și Biserică, din punctul de vedere al *serviciului pastoral*, despre care se va trata aci mai jos, și pe care îl vor îndeplini păstorii Bisericei, preparați prin acest obiect de studiū.

## §. 2. — *Definițiunea serviciului pastoral*

Precum orî-ce societate omenéscă, bine organizată, își are membrii sêi conducători, pentru susținerea și realizarea principiilor ei; tot ast-fel și societatea noastră creștină, întemeiată de Domnul nostru Iisus Christos, Mântuitorul lumii, are o stare de ómenî, deosebită de cei-l-alti credincioși, pentru înlesnirea ajungerei scopului ei.

Avem dar, în societatea noastră creștină, care forméază biserica lui Christos, conducători și conducși; adică *păstori și turmă*, — după aseménarea

ce face Sânta Scriptură, — sau ierarhie și popor; iar serviciul ce fac păstorii bisericei, față de credincioși sau turmă, se numește *serviciul pastoral*.

Însă pentru ca serviciul acesta să fie condus mai cu înlesnire și folos, s'a simțit trebuință, încă de la început, ca întreaga turmă, sau societate creștină, condusă nevedut de *păstorul oilor cel mare*, Iesus Christos, — să fie împărțită în mai multe turme, cu bisericile lor particulare, numite *eparhii* <sup>1)</sup> sub conducerea vedută a păstorilor numiți *episcopi*. Apoi și eparhiile s'a împărțit în alte turme mai mici numite *parohii* <sup>2)</sup>, sub conducerea păstorilor numiți *preoți-parohi*.

### §. 3. — *Origina divină a serviciului pastoral*

Mântuitorul lumii, întemeiând biserica Sa, determinându-i scopul și arătând mijlocele de a-l ajunge, tot odată a stabilit într'ênsa și clasa particulară ce compune ierarhia, și a investit pre ómenii ce fac parte din ea, și numai pre ei, cu puterea de a dispune de mijlocele date, spre a-jungerea aceluï scop.

Ast-fel vedem în Evanghelie, că dintre toți discipolii Săi, a ales doi-spre-zece, pre cari Ț-a numit Apostoli <sup>3)</sup> apoi *a rinduit pre cei șapte-zeci* <sup>4)</sup>, pre cari Ț-a trimes la lucrul cel mare al aposto-

1) Ἐπαρχία = provincie.

2) Παροικία = parohie, de la παροικέω, f. ἵστω = a fi vecin, a locui împreună.

3) Luca VI 13.

4) Luca X 1 sequens.

latului. După aceea, Domnul încredințând sântilor Săi Apostoli misiunea predicărei, a exprimat ca acesta să se continue în lume până la sfârșitul ei: «*Mergând în totă lumea, predicați Evangelia la totă făptura* <sup>1)</sup>; și iacă eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul lumii <sup>2)</sup>. Mântuitorul a dat, El însuși, bisericei, nu numai *Apostoli, Profeti și Evangeliști*, ci chiar *Păstori și Invătători* <sup>3)</sup>.

Apoi, sântii Apostoli primind îndatoririle puse asupra-le de Mântuitorul, predicând Evangelia <sup>4)</sup> și întemeiând biserici în deosebite locuri, hirotoniră *presbiteri și episcopi* <sup>5)</sup>.

După Apostoli, sântii Părinți au arătat, destul de lămurit, că în biserica lui Christos, a fost necontenit o clasă a-parte, aceea a păstorilor, cărora erau îndatorați credincioșii ce-l-alți a li se supune și a li asculta.

Acolo unde este numai turmă, sau ținând numai credincioși, fără să fie o ierarhie, cu instituție divină, și unde acesta este respinsă, acolo nu mai este biserică. Pentru care și Sântul Ignațiu țină: «*Fără dênșii*» (adică, fără episcopi, preoți și diaconi) *nu este biserică* <sup>6)</sup>.

<sup>1)</sup> Marcu XVI. 5.

<sup>2)</sup> Mat. XXVIII. 20.

<sup>3)</sup> Efes IV. 11.

<sup>4)</sup> Εὐαγγελίζεσθαι — știre bună.

<sup>5)</sup> Fapt. Ap. XIV. 23 și XX. 28.

<sup>6)</sup> *Preoția* de Arhid. G. I. Gibescu, pag. 93.

#### § 4. — *Scopul și obiectul serviciului pastoral.*

Domnul nostru Iisus Christos, orânduind persoanele cari aveaŭ să îndeplinescă serviciul pastoral, a arătat tot-odată și *scopul* acestui serviciu, care este continuarea, până la sfârșitul lumii, a tainei răscumpărării săvârșite de El, adică, luminarea ómenilor în credința și pietatea creștină, sântirea prin harul dumnezeesc și conducerea lor la eterna mântuire și fericire. «*Acela dicese Apostolul, a dat pre uniŭ apostoli, pe alții profesii, pe alții evangeliști, iar pre alții păstori și învățători; spre desăvârșirea sântilor, spre lucrul serviciului, spre edificarea corpului lui Christos; până ce vom ajunge loți la unirea credinței și a cunoștinței Fiiului lui D-zeu, în bărbat desăvârșit, la măsura vârstei plinirei lui Christos*» <sup>1)</sup>

Iar *obiectul* serviciului pastoral îl constituie tot aceleași mijloce care s'aŭ dat bisericei, pentru ajungerea scopului ei, adică: învățarea saŭ predicarea cuvântului lui D-zeu, săvârșirea tainelor și conducerea saŭ autoritatea spirituală a păstorilor, spre a îndruma pe ómeni la viețuirea cea dréptă și sântă, și ast-fel a 'i duce către împărăția mării cei eterne.

Obiect al serviciului pastoral pot fi toate învățămintele cele de folos, date păstoriților, în orice împrejurări din viața lor, fie în casă, fie pe cale, saŭ ori unde ocasiunile întâlnesc pe părintele și și fiul sufletesc.

<sup>1)</sup> Efes. IV. 11 sequens.

### § 5. — *Insemnătatea serviciului pastoral.*

Din cele tractate până aici, se vede că serviciul pastoral, — purcedând succesiv prin Apostoli, de la însuși Iisus Christos, — atât duple scop, cât și duple obiectul său, nu este alt-ceva decât continuarea serviciului lui Christos, care a lăsat pre păstori să învețe pe ómeni tot adevărul, de la care atárnă fericirea lor.

*Insemnătatea* acestui serviciu, se dovedește prin datoriile însemnate, ce are de îndeplinit păstorul. Căci, păstorul este învățătorul credinței și al pietății, și prin el se revarsă asupra ómenilor lumina lui Christos, care înțelepțește pe toți. — El este săvârșitorul sântelor taîne, *la care îngeri doresc a privi*, precum ȃice Apostolul<sup>1)</sup>. El este povățuitorul spiritual, investit cu autoritatea de a lega și deslega, a ținea păcatele și a le ierta, și prin povățuirea lui ómenii tind către perfecțiunea spirituală și mântuirea eternă. Prin el ómenii pot să și îmbunătățescă viața lor sufletescă și să dobândescă cele de folos trupurilor lor mai cu mulțumire.

Apoi, însemnătatea serviciului pastoral, o arată și Domnul nostru Iisus Christos cu colorile cele mai frumoase. El a luat pre Apostoli din mijlocul ómenilor, și i-a pus mai pre sus de lume, ȃicând : »*voi nu sunteți din lume: eu v'am ales pre voi din lume*“<sup>2)</sup>.

<sup>1)</sup> I Petr. I. 12.

<sup>2)</sup> Ion XV. 19.

După aceea, onórea și desonórea către păstori, Mântuitorul o rapórtă la însăși persóna Sa și ȳice : „*Cel ce vę primește pre voi, pre mine* „*mę primește*<sup>1)</sup>; *cel ce vę ascultă pre voi,* „*pre mine mę ascultă, și cel ce se lepădă de voi, de mine se lepădă*<sup>2)</sup>“.

Iată cum și Sântul Ión Gură-de-aur, modelul sublim al păstorilor, ne descrie însemnătatea serviciului pastoral.

«Preoția se eserciteză pe pământ, dar face «parte din lucrurile cerești; acest rang cu drept «cuvânt, se cuvine preoției, pentru că ea nu este «instituită nici de ânger, archangel, saũ de vre-o «putere supranaturală și creată, ci de însuși Spi- «ritul Sânt; El a voit, ca ființe îmbrăcate în «corp, să exercite acest oficiũ, cu totul ângeresc. «De aceea, preotul care este însărcinat cu acest «oficiũ trebuie a fi așa de curat, ca și cum ar fi «în cer, printre puterile supranaturale<sup>3)</sup>».

### § 6.— *Numirile serviciului pastoral în Sânta Scriptură.*

Găsim în Sânta Scriptură o mulțime de numiri fórte însemnate, cari se rapórtă la serviciul pastoral și la persónele consacrate lui.

Așa se numește :

a) *Serviciul spiritului*<sup>4)</sup> atât spre a se deosebi

<sup>1)</sup> Mat. X, 40, 48.

<sup>2)</sup> Luca X, 19.

<sup>3)</sup> Tratatul S-tului Ión Gură-de-aur „*Despre preoție*“, tradus de Pr. St. Călinescu, pag. 74.

<sup>4)</sup> II Corint. III. 8; V. 18.



sebi serviciul Vechiului Testament de al Noului Testament, — care este mai pre sus de cele pământești și trecătoare, — cât și spre a însemna puterea lucrătoare a Spiritului Sânt, care se comunică ómenilor prin păstori. Se mai numește așa, căci păstorul trebuie să formeze spiritele ómenilor pentru ca și trupurile să fie liniștite.

b) *Serviciul îndreptăreii și al împăcării*<sup>1)</sup> spre a însemna, că ómenii se îndreptază și se împacă cu D-zeu, prin mijlocirea păstorilor, cari le comunică darurile harului, agonisite prin meritele Mântuitorului. Se numește așa, căci păstorul este dator să îndrepteze pe cei abătuți de la căile cele rele, să-i facă din ce în ce mai virtuoși, să-i împace cu D-zeu, și să împace între ei pe cei cari se află în vrășmășii și neînțelegeri.

Iar păstorii bisericeii se numesc :

a) *Ángerii Domnului A-tot-țiitorului și ángerii bisericilor*,<sup>2)</sup> pentru că ei (păstorii) sunt vestitorii voiei lui D-zeu pre pământ, și dátătorii sfaturilor celor bune tuturor ómenilor, încredințați conducerei lor sufletești.

b) *Ierei*,<sup>3)</sup> sau *sánțitori*, pentru că ei se sánțesc și aú să sánțescă și pre ómeni prin mijlócele harice, ce le comunică prin tóte ierurgiile.

c) *Păstori*,<sup>4)</sup> pentru că trebuie să nutrescă oile cele cuvântătoare, cu predica cuvântului dumnezeesc și să o pázescă de lupii cei spirituali

<sup>1)</sup> Corint. V. 18.

<sup>2)</sup> Apoc. II. 1.

<sup>3)</sup> ἱερεὺς, Ebr. V. I.

<sup>4)</sup> Ion X.

carî sunt vițiile de tot felul și cu carî este plină lumea.

d) *Fresbiteri*, <sup>1)</sup> adică bătrâni, nu pentru mulțimea anilor, ci pentru onórea demnităței și însemnătatea datoriilor lor. Bătrânii aũ tot-d'a-una mai multă experiență de cât cei tineri și mai tot-d'a-una aũ de dat câte un sfat celor tineri, în ceea ce privește viața; tot așa și păstorul trebuie să sfătuiască tot-d'a-una pe ómenî pentru buna viețuire.

e) *Păzitorî*, <sup>2)</sup> fiind-că ei datoresc a veghea neadormit asupra mântuirii și asupra buneî viețuirii a sufletelor încredințate lor. Este dator păstorul a ști starea morală a tuturor păstorișilor sêi.

f) *Părinți spirituali* <sup>3)</sup>, pentru că nasc și cresc pe creștini în viața spirituală; iar părinții n'aũ altă preocupare de cât fericirea copiilor lor. Tot ast-fel datoresc să fie și păstoriî.

g) *Servitorî ai lui D-deu* <sup>4)</sup> *conlucrători și arhitectî ai zidirei dumneđești*, iar sufletele încredințate lor, se numesc: *casă a lui D-deu, țarină, vie și material pentru zidire*. O casă trebuiește bine îngrijită, o țarină bine arată și grăpată, o viie bine săpată și plivită, și un material pentru zidire bine aședat, pentru ca fie-care să corespundă menirei sale. Așa și păstoriî să îngrijască de sufletele păstorișilor, spre a nu se înăbuși de buruenile vițurilor.

<sup>1)</sup> πρεσβύτερος. I. Petr. V. 1; I Tim. V. 1.

<sup>2)</sup> Iezechil XXIII. 8.

<sup>3)</sup> Galat. IV. 19.

<sup>4)</sup> I Corint. III. 5—11; IV. 1.

h) *Lumină a lumii*,<sup>1)</sup> căci aŭ să lumineze calea către binele cel adevărat și către eterna mântuire; și în fine,

i) *Sarea pământului*,<sup>2)</sup> fiind-că ei prin înrîurirea lor, dătoresc a feri și a vindeca omenirea de corupțiunea morală, precum sarea ferește de putrediciune.

### § 7. Greutatea serviciului pastoral

Numirile cu cari se descriu preoții în Sânta Scriptură, ne fac să cunoștem greutatea serviciului pastoral. Preoții fiind servitorii Domnului nostru Iisus Christos și succesori ai Apostolilor, sunt datori să continue în lume, cu zel, același serviciu al Domnului. Lucrând în lume și opunând corupțiunei lumești, spiritul mântuitoarei credințe, el întempină tot felul de nevoi, nemulțumiri și persecuțiuni chiar; aŭ a lupta contra ignoranței omenești, a rătăței, a vițiului, a necredinței, a superstiției etc. Misiunea lor îi pune în contact cu ómenii de diferite caractere, de diferite aplicări, de diferite condițiuni, de diferite cugetări și simțiminte; și în toate acestea păstorii trebuesc: *să se facă tuturor toate, că măcar pre unii să-i dobândescă și să-i mântuiască*.<sup>3)</sup>

Iată pentru ce păstorul se numește în Sânta Scriptură: *lucrător de pământ*<sup>4)</sup>, *lucrător de*

<sup>1)</sup> Mat. V. 14.

<sup>2)</sup> Ibid. V. 13.

<sup>3)</sup> I. Corint. IX. 22.

<sup>4)</sup> I. Corint. III. 8.

*viie* <sup>1)</sup> *boū care treeră*, <sup>2)</sup> însemnând cu acestea că el trebuie să lucreze, lucrul misiunii sale, din greu, cu resignațiune și cu pricepere. Iată pentru ce și Sântul Grigorie Teologul zice, că: *a dirige pe om este arta artelor și știința științelor*. Iar Sântul Ión Chrisostom, în cartea sa despre preoție, zice: *Preotul este dator a purta greutatețile tuturor;... el este obiect de vorbă pentru toți. Pe dânsul toți îl judecă, și înțelepți și neînțelepți. El este împovărat cu griji în fie-care zi și în fie-care nópte. El trebuie să fie circumspect, înzestrat cu miș de ochi din toate părțile, eăci nu trăește numai pentru el, ci și pentru o atât de mare mulțime* <sup>3)</sup>.

### § 8. — Responsabilitatea păstorului.

Din cele precedente vedem, că păstorul are o responsabilitate mare în serviciul său, căci el are a da séma nu numai pentru sine în cauza mântuirii sale, ci pentru toți cei încredințați îngrijirii lui. *Iată eū asupra păstorilor, și voi cere oile mele din mâinile lor*, zice Domnul <sup>4)</sup>. Și cu atât mai greu va da séma despre oficiul său, cu cât el singur va fi dat rău exemplu, prin purtarea sa, căci: *vai omului aceluia prin care vine scandalul* <sup>5)</sup>.

<sup>1)</sup> Mat. XX 1.

<sup>2)</sup> Tim. V. 18.

<sup>3)</sup> Frat. St. Ión Gură-de-aur *despre preoție*, de pr. St. Călinescu. pag. 91.

<sup>4)</sup> Tezechil XXXIV. 3—10.

<sup>5)</sup> Mat. XVIII. 7.

De aceea, Apostolul Pavel, când punea episcopi și presbiteri pe la biserici, îi jura pe D-zeu, pe Domnul nostru Iisus Christos și pe ângerii lui cei aleși, *ca să păzească serviciul, fără prejudecată. nimic făcând cu părtinire*<sup>1)</sup>.

Apoi, Sântul Ión Chritostom, când se ferea de a lua asupra-și serviciul acesta, iată cu ce colorii ne descrie responsabilitatea lui :

«Când este vorba de a cârmui Biserica și a «încredința îngrijirea atâtor suflete,..... să se aducă «in mijloc pe cei ce întrec cu mult pe toți, și «cari duple puterea sufletului, atâta întrec pe «cei-!alți, cât Saul a întrecut pe tótă națiunea «Ebreilor, prin înălțimea corpului, și încă cu mult «mai mult ; căci nu trebuie să 'mă cauți aci mē- «sura înălțimei umerilor, ci cât de mare este di- «ferința între ființe neraționale și între ómenii cari «raționéză..... Acela (păstorul) va fi supus nu la «pedépsa cu baní, ci la pierderea sufletului seú «pentru pierderea oilor»<sup>2)</sup>.

Iată pentru ce fugeau de serviciul pastoral mulți, până și bărbați sâni și mari, cum au fost : Sântul Grigore-făcătorul-de-minuni, Sântul Efrem Sirianul și Isaac, Sântul Grigore Teologul și Sântul Ion Chrisostom.

### § 9.—*Recompensa serviciului pastoral*

Dupé tóte greutățile și responsabilitatea, cu care este prevăduț serviciul acesta, urméză satisfac-

<sup>1)</sup> I Tim. V. 21.

<sup>2)</sup> *Despre preoție*, St. Ión Gură-de-aur, de pr. St. Călinescu pag. 54.

țiunea, saŭ respłata, pentru acei din păstorii care il îndeplinesc cu sãnțenie.

Acei păstorii, care îndeplinesc punctual datoriile impuse de misiunea lor, și ajung să aibă fiș spirituali, credincioși legel și moralei creștine, nu pot să nu aibă satisfacțiunea cea mai mare a conștiinței ; tocmai cum un adevărat părinte are satisfacțiune pentru fericirea copiilor sêi. Ș'apoi, nu se numește păstorul, *părinte sufletesc* ?

Dupre cum un lucru, pe care 'l desăvârșim așa precum ne-am propus, ne causază mulțumire, — tot așa este și cu desăvârșirea serviciului pastoral.

Apostolul Pavel, când a văduț ce frumos rezultat a avut predica sa în mijlocul Tesalonice- nilor, s'a bucurat mult și s'a mângâiat în tôte nevoile și supărările sale. El le dicea acelora : „*voi sunteți gloria noastră și bucuria* <sup>1)</sup>“.

Afară de mulțumirea trecătoare, Domnul nostru Iisus Christos promite păstorilor credincioși o respłată mare, în ziua respłătirei universale : *fericire, bucurie și plată multă la ceruri* ; și apoi dice : „*Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția cerurilor* <sup>2)</sup>“.

Iar Apostolul Petru dice păstorilor : *Fiiți model turmei, și când se va arăta mai marele păstorilor, veți primi cununa cea neveștejită a măririi* <sup>3)</sup>“. Păstorii cei buni, cari 'și dau socotelă tot-d'a-una de misiunea lor, sunt fala și

<sup>1)</sup> I Tesal. III. 8, 9; IXX. 20.

<sup>2)</sup> Mat. V. 10—12.

<sup>3)</sup> I Petr. V. 3, 4.

lauda păstoriților, cari nu întârziază de a le da, la vremuri de nevoi omenești, tot ajutorul lor.

§ 10. — *Conlucrarea Sântului Spirit în serviciul pastoral.*

„Preoția, ȳicea Sântul Ión Chrisostom, se exercită citéză pre pămênt, dar face parte din lucrurile cerești; . . . ea este instituită de Spiritul Sânt<sup>1)</sup>“. De aceea, serviciul pastoral devine lucrător prin harul lui D-ȳeu, care însuflețește și întărește neputința omenească. Păstorul este și el un om, supus slăbiciunei omenești, iar serviciul pastoral, fiind un serviciu al lui D-ȳeu, un serviciu cu spiritul, — acel om, însărcinat cu îndeplinirea lui, nu ar putea să se facă vrednic fără de o conducere a Sântului Spirit. „Luminătorul său este S-tul Spirit“, a ȳis S-tul Ión Chrisostom<sup>2)</sup>. — „Fără de dênsul nu puteți face nimic“, a ȳis Mântuitorul apostolilor Sêi, când le-a promis de a le trimite pe S-tul Spirit; El este care va da păstorilor „gură și înțelepciune<sup>3)</sup>“.

Mântuitorul a promis pe Sântul Spirit apostolilor sêi, ca să ȳi povățuiască la tot adevêrul și să ȳi învețe tôte, și acêstă promisiune a îndeplinit-o; iar, prin apostoli, a trimis pe S-tul Spirit și succesiorilor lor — păstorilor Bisericei — din tôte timpurile. „Ecă eu cu voi sunt în tôte ȳilele până la sfirșitul veacului<sup>4)</sup>“, a ȳis El

<sup>1)</sup> Tratat. St. Ión Gură-de-aur despre preoție, pag. 74.

<sup>2)</sup> Ibidem pag. 76.

<sup>3)</sup> Luca XXVIII. 20.

<sup>4)</sup> Mat. XXVIII. 20.

apostolilor. — Apostolul Pavel spune chiar, că păstorii nu sunt de cât organe, prin care lucrăză însuși D-zeu<sup>1)</sup>.

În fine, un vechit semn al conlucrării Sântului Spirit, în serviciul pastoral, este *misteriul preoției*

§ 11. — *Trecere mai departe în studiul nostru.*

Fiind că păstorii sunt organe vii ale Sântului Spirit, lucrul cel mare al mântuirii ómenilor, de aceea, se cere din partea lor niște condițiuni, potrivite cu însemnătatea și sanctitatea chemării. Vrednicia lor dar, pe care biserica o cântă la hirotonie, se va măsura cu calitățile ce se vor descrie aci mai jos.

Ast-fel, mai departe, vom trata despre calitățile necesare păstorilor Bisericei. Și, fiind că avem să privim pe păstori și *înainte* și *după* primirea ministeriului pastoral, vom distinge două specii de calități, sau însușiri, adică: a) *calități ale candidatului de preoție*, și b) *calități ale păstorului*.

---

<sup>1)</sup> I Corint. III. 5, 7.



## CAP. II

### Despre calitățile candidatului de preoție conform canónelor și legilor țerei.

#### § 12. — *Specificarea acestor calități.*

Pentru ca cine-va să aibă dreptul de a aspira la demnitatea preoției, trebuie să îndeplinescă órécări condițiuni, cum este în órécce ramură de activitate ómenescă.

Față cu însemnătatea și nobleța serviciului pas-toral, viitorul păstor trebuie să întrunescă trei feluri de calități, anume: *I) calități fizice, II) calități intelectuale*, care iarăși se împart în calități: *ale minței, ale inimii și ale voiei*, conform celor trei facultăți mari ale sufletului ómenesc,— și *III) calități morale.*

#### § 13. — *Necesitatea calităților fizice.*

Trăind între ómenii și alegându-se dintre ei, viitorul păstor, pentru ca să pótă influența tot-d'a-una în bine asupra tuturor, trebuie să se deosebescă și prin niște calități fizice. Și am putea dice, că nu este nici o perfecțiune, care să fie de pri-

sos în păstorul bisericeii; și iarăși, nu este nici un defect care, dacă ar fi în el, să nu'l diformeze.

Maî 'nainte de a se cunoște sufletul cui-va, ori cine se isbește de fisic: și apoi nu este corpul locașul sufletului? — De aceea în vechiul Testament, se cerea ca să se alégă la preoție, numai acei din fiii leviților, cari nu aveau nici un defect corporal <sup>1)</sup>; iar în Noul Testament, canónele bisericeii ecumenice, presintă ca incapabil de preoție pe acela căruia îi lipsește un membru din corp.

Candidatul de preoție trebuie să aibă în întregime toate membrele corporale, organele simțurilor, și maî ales cele indispensabile pentru săvârșirea misterelor. Lipsa de mână, picior, sau măcar unul din cele cinci degete ale mânei drepte, lipsa vederii, auđireii, gustului, mirosului, — împedică pe ori-cine de la preoție <sup>2)</sup>.

Trebuie apoi, să aibă deplină sănătate, pentru ca să pótă a-și îndeplini cu exactitate datoriile sale. Preoția nu este un oficiu care să céră puțină ostenelă, cum cred, sau maî bine ăis, cum practică unii. De aceea, debilitatea îndelungată, oftica, epilipsia, bólele minței, etc., sunt cause potrivóre de la preoție <sup>3)</sup>.

În fine, candidatul de preoție, trebuie să se deosebescă prin o bună înfățișare. — Se știe cât de bine influențeză, asupra ómenilor, o figură plăcută, unită cu un cap sănătos și o viață corectă.

<sup>1)</sup> Levit XXI. 17 - 24.

<sup>2)</sup> Can. Ap. 78.

<sup>3)</sup> Can. Ap. 22 interpretație.

#### § 14. — *Necesitatea calităților intelectuale.*

Este un adevăr netăgăduit, că păstorul pentru a-și asigura succesul misiunii sale, trebuie să fie instruit, chiar erudit, și că educațiunea sa trebuie să răspundă atât misiunii sale, cât și trebuințelor societății, în care el trăește, și pentru care el trebuie a fi lumină.

Știința este pentru preotul din legea nouă, ca și ornamentul, pe care legea veche ordona să-l poarte preotul cel mare pe peptul său, și pe care erau întipărite aceste două diceri: *învățătură și adevăr.*

Titlurile ce se dau persoanei păstorului în misiunea ce este chemat a împlini, cer de la dânsul cultura spiritului, bogăția cunoștințelor, și nu se pot uni cu ignoranța, precum nici cu vițiul.

El este *dascâl* în biserica lui Dumnezeu, și dacă nu are știința religiunii, sau dacă nu cunoște misiunea sa, — și compromite demnitatea, și lasă în întunec pe oameni, pe cari el trebuie să-i lumineze cu luminele credinței.

El este *judcător*, pus pentru a împăca cu măsură înțeleptă, dreptatea și mila, iar dacă n'a aprofundat numeroasele legiuri, pe care el trebuie a le aplica, — desonorază prin sentințe greșite sânta judecătorie ce represintă; el trebuie să-și aducă aminte, că, prin Iesus Christos: *mila cu adevărul s'aũ întâmpinat, dreptatea cu pacea s'aũ sărutat.* — Păstorul este *doctor al sufletelor*, iar dacă nu știe regulile acestei arte sublime, pe care S-tul

Grigorie o numește *arta artelor*, — se află fără mijlôce în prezența bólelor spirituale, pre care trebuie să le vindece; ba încă adeseori, mâna sa neîndemânatecă va irita și va învenina ranele de care se va atinge.

El trebuie să fie ca o făclie în Biserică, ca să fie *lumina lumiei*, iar dacă respândește numai niște luciri slabe și confuze, învățătura sa va lăsa numai îndoeli.

În fine, ca *luptător* contra rătăcirii și a pasiunilor,—dacă păstorul nu va fi în destul într'armat la luptele pentru adevăr, dacă nu va ști să urmărească rătăcirea ómenilor, a descoperi înșelătoriile și minciunile,—el va fi acuzat de neputință, iar rușinea învingerei sale va cădea asupra religiunii, pe care este obligat a o apăra.

A ști cum să *învețe* pe ómeni, a ști cum să *judece* diferitele casuri din viața păstoriților, a ști cum să *vindece* durerile pricinuite de bólele morale, a ști să dea exemple de bună viețuire, societăței, ca să fie *lumină a lumiei*, în fine a ști cum să *lupte* cu perseveranță, spre a 'și asigura succesul misiunii sale,—acestea tóte reclamă trebuința cea mai arđetóre pentru instruirea candidatului de preoție.

Iată dar, cum se motivează *necesitatea calităților intelectuale*, pentru viitorul păstor.

### § 15.—*Calitățile inimiei*

Viitorul păstor trebuie să se distingă prin niște particulare *calități ale inimiei*.

El trebuie să fie pătruns de un puternic *simțiment religios* și de cea mai vie *iubire către Iisus Christos*; nu mai puțin să fie însufletit și de un *simțiment de dragoste către ómenii*. Căci:

a) Dacă nu există simțiment religios în viitorul păstor, cum va putea da altora ceea ce el nu are?

b) Dragostea către Iisus Christos, este cel mai puternic îndemn, pentru conștiințioasa împlinire a datoriei. Dragostea acésta nu cunoște pedici; pentru ea totul este plăcut, — și a pătimi și a muri<sup>1)</sup>. Iar dacă păstorul nu va avea acea dragoste, nimic nu póte face.

c) Dragostea către aprópele este o urmare a dragostei către Iisus Christos; este caracterul esențial al creștinătății. „*Intru acésta vor cunoște toți că sunteți discipoli ai mei, de veți avea dragoste între voi,*“ țice Mântuitorul<sup>2)</sup>. Iar dacă păstorul nu are acésta dragoste, este un păstor năimit.

d) Prin dragoste se înving tóte greutățile, ce ar întâmpina păstorul; căci în ea se cuprinde tot secretul cuvântului păstoral. Prin dragoste cuvântul păstorului va pătrunde cu înlesnire în sufletul păstoriților săi. Când există acésta dragoste, *inima vorbește inimii* păstoriților și se înțeleg lesne.

### § 16.—*Calitățile voiei saú caracterului*

Mai departe. candidatul de preoție trebuie să se distingă printr'un deosebit caracter. Anume:

<sup>1)</sup> Rom. VIII. 35—39; Col. I. 24.

<sup>2)</sup> Ión XIII. 34, 35.

a) Trebuie să fie *blând*, după exemplul blândului Iisus, carele a zis: „*învățați-vă de la mine, că sunt blând și umilit cu inima*“<sup>1)</sup>.

Și noi putem înțelege din experiență, că omul blând își atrage dragoste și simpatie de la toți oamenii. Iată pentru ce și Apostolul Pavel cerea de la viitorul păstor această calitate<sup>2)</sup>.

b) Să fie *statornic*; căci, după cum adevărurile divine, cuprinse în Evanghelie, nu sânt schimbabile, — tot așa și viitorul propagator al acelor adevăruri, trebuie să fie neschimbăcios. Să fie statornic la lucrul misiunii, ca să corespundă învățătorei Apostolului Pavel, care zice: *stăruiește cu timp și fără timp, mustură, certă, îndemnă cu totă îndelunga răbdare*<sup>3)</sup>.

Trist este ca cine-va să fie nestatornic în ideile și lucrările lui; și cu atât mai trist pentru un păstor, conducător de suflete.

c) Să fie *activ*: căci păstorul trebuie să vegheze tot-d'a-una asupra stărei morale a popoarelor săi. Moliciunea unui păstor face ca el să rămână în urma turmei, departe, iar lupii, adică viițiile de tot felul, să intre și să sfâșie turma.

d) Să fie *răbdător*; căci trebuie să înfrunte toate pedicile ce 'i-ar veni în cale, luptând cu curaj contra răutăților omenești, cari ar năvăli să'l cotropască. — Păstorul trebuie să 'și aducă aminte tot-d'a-una de crucea Domnului, și de

<sup>1)</sup> Mat. XI. 29.

<sup>2)</sup> II Tim. II. 24.

<sup>3)</sup> II. Tim. IV. 2.

menirea sa, netemându-se de nimenea, afară de Dumnezeu.

§ 17. — *Invățătura, ca condițiune pentru chemarea la preoție, în timpurile moderne.*

Un preot dacă nu are învățatură, nu este nimic de ceea ce el trebuie să fie. El în acest cas, nu este de cât o candelă stinsă, un obiect fără valoare în Biserică. Având sarcina sufletelor, preotul nu se poate mântui pre sine și pre alții, decât prin știința sufletului. Ignoranța nu recomandă pe nimeni. Apoi, prin experiență dovedim, că știința impune și domină astăzi, mai mult de cât tot-d'a-una asupra lumii.

Știința fortifică credința.

Iată pentru ce Biserica, nici odată n'a încetat de a afirma necesitatea științei pentru miniștrii săi. La sinódele sale ea a prescris, că ei trebuie să strălucescă atât prin știința, cât și prin virtutea lor; să onoreze preoția prin luminele lor, ca și prin pietatea lor.

Din cele șise scótem trebuința neapărată pentru învățătura candidatului de preoție.

Dar, în această învățatură trebuie să se observe ca candidatul să aibă:

a) O minte sănătoasă și dezvoltată, capabilă de a-și apropria adevărurile și a le distinge de erori.

b) O memorie capabilă de a primi și conserva cunoscințele ce i-se propun și a le reproduce mai târziu la trebuință.

c) În fine, să se observe, că candidatul să fie lipsit de orî-ce prejudecîi, contrare religiunii creștine, și de orî-ce spirit de necredință, — care ar fi pentru dînsul niște obstacule, ce l'ar împedica de a-și împlini misiunea sa în lume.

### § 18. — *Obiectele de studiu.*

Obiectele de studiu, pentru preparațiunea candidatului de preoție, sunt acestea :

a) *Sînta Scriptură*, ca primul izvor al învățătorei creștine, în care se cuprinde tot ce este de trebuință, „spre învățare, spre muștrare, spre îndreptare, spre înțelepciunea cea întru dreptate ; ca să fie desăvîrșit omul lui Dumnezeu, pregătît spre tot lucrul bun.“

b) *Învățătura sistematică a Bisericei ortodoxe*, ce se cuprinde în: *dogmatică*, care ne învață și ne lămurește esența dogmelor religiunii creștine, precum și dreptele motive ale credinței noastre ; după aceea în *morală creștină*, care este știința ce ne învață cunoșterea și împlinirea datoriilor, spre a putea trăi conform menirii noastre și conform învățătorei creștine.

c) *Istoria bisericăscă*, care este știința ce ne descopere îngrijirea lui Dumnezeu pentru biserica lui Christos, descriind toate evenimentele prin care a trecut creștinătatea și făcînd cunoscut înaltele exemple de viață sîntă și pioasă.

d) *Patrologia* sau *patristica*, care este știința ce ne face cunoscut scrierile părinților bisericei și doctrina lor dogmatică.



e) *Științele practice speciale*, necesare pentru păstor; din care unele învață cum acesta să-și îndeplinească cu vrednicie serviciul său pastoral, iar altele cum să învețe pe credincioși, și a-nume: *teologia pastorală*, care este obiectul studiului nostru present; *omiletica* sau știința care ne face să cunoștem arta predicării; *liturgica*, care este știința descrierii și explicării serviciului divin; *dreptul bisericesc* sau știința care ne descrie organismul administrativ și jurisdicțional al bisericii noastre, având de bază canoanele și legile țerei; apoi, *catihetica* și *pedagogia*, sau științele după cari învățăm pe începătorii în cunoștința religiunii creștine, adică pe proseliții cari vin la credința noastră, și pe copii.

f) După acestea sunt *științele teologice comparative*, ca: *simbolica* sau știința despre doctrina comparată a diferitelor biserici și societăți creștine; apoi la alte facultăți teologice se studiază și *polemica* sau combaterea divergențelor care se găsesc între cele-lalte confesiuni și doctrina ortodoxă.

g) Mai avem *științele teologice preliminare*, ca: *geografia* și *cronologia bisericescă*, cari sunt științe ajutătoare ale istoriei bisericești; apoi, *introducerea în cărțile Santei Scripturi* și *arheologia biblică*, — ca științe ajutătoare ale Santei Scripturi, din cari, cea d'întâiu tratéză despre origina fie-cărei cărți, despre culegerea și despre sôrta textului lor, — iar cea de a doua, explică anticitățile iudaice, menționate în Santa Scriptură. In fine, *ermineutica sacră*, care expune regulele

ce servesc la înțelegerea și interpretarea Sântei Scripturi, și *exegesa sacră* sau comentarul Sântei Scripturi, care aplică acele reguli la interpretarea Bibliei.

\* \* \*

După acestea, pentru ca candidatul de preoție să pótă face spre a fi bine primite cunoștințele religioase, pentru toți ómenii, din tóte stările sociale, — trebuie să fie preparat și cu următoarele științe, și anume :

a) Cu *științele literare* sau cunoștința limbilor, cum este : *limba ebraică*, în care este scris tot Testamentul vechiú ; *limba elenă*, care este aceea a Noului Testament, *limba latină*, în care s'a compus multe opere ale părinților Bisericeii ; *limba franceză* și *germană*, în care au apărut lucrări importante teologice.

Apoi trebuiesc *cunoștințele literaturii naționale* ; pentru că preotul trebuie să învețe turma sa în limba maternă. De aceea este fórt necesar studiul *gramaticii*, *retoricii* și *esteticii*.

b) Mai departe, vin *științele naturale* : *zoologia*, *botanica*, *geologia*, *mineralogia*, *fisica*, etc., în cari putem ceti pe lângă știința în sine și semnele atot-putinței, înțelepciunii și bunătăței divine.

c) *Științele filosofice* ca : *psichologia* sau *știința sufletului* ; *logica*, sau știința descrierii formelor și legilor cugetărei ; *matematicile* cu ramurile lor : *algebra*, *geometria*, etc., care științe, pe de o parte, învață nenumăratele calcule ale

numerilor și deslăgă diferitele probleme, trebuitoare fie-cărui om, iar pe de alta fortifică și precizează cugetarea candidaților de preoție.

*Anatomia și fiziologia umană* care arată omului organizașunea sa. Apoi, *medicina și igiena*, cari sunt știinșele pentru tratarea bôlelor și îngrijirei trupului; știinșe mult necesare spre a se aplica cu ocașiunea tratărei bôlelor sufletești.

d) *Știinșele agronomice* cu aplicarea lor în economia practică, sau știinșele cultivărei pământului, foarte necesare viitorului *părinte al poporului*, menit a servi de pildă întru tôte cele de trebuinșă vieșei.

e) *Știinșele istorice*, cum: *istoria universală*, unde se ved peripeșile prin care a trecut lumea, cu și fără religia creștină; apoi, *istoria nașională*, din care învașă, candidatul de preoție, a cunoște caracterul compatrioșilor sêi, printre cari va trebui să împlinêscă mai târșiu funcșunile ministeriului pastoral

f) Pentru viitorul săvêșitor al serviciilor bisericêști, în care cântarea are un mare rol în Biserica nôștră, este trebuitor neapărat studiul *musiciei*, atât al celei *orientale* — după care a fost alcătuit tot sistemul cântărilor nôstre bisericêști, — cât și al celei *occidentale* — după care nu de mult s'aũ adoptat și la noi multe din melodiile ei. Preoșii cari pot cânta bine și frumos, mișcă mult sufletele credinșioșilor.

g) Pentru a avea trăsuri frumoșe în tôte acetele și scrisurile sale, și pentru a avea cunoștinșă de corectitudinea picturei sau desemnului unui

tabloă, este necesar studiul *caligrafiei* și *desemnului*.

h) Pentru ca viitorul păstor să servescă ca pildă vie de sirguintă, în lucruri manuale, pentru satisfacerea trebuințelor casei, este necesar studiul *lucrului manual*.

i) În fine, pentru dezvoltarea normală a corpului, care are trebuință de sănătate și vigurositate, candidatului de preoție îi trebuie și studiul *gimnasticeii*.

### § 19. — *Calitățile morale.*

Cultura intelectuală rămâne fără valoare, dacă candidatul de preoție nu are și o bună cultură morală. Cultura morală, sau educațiunea, este indispensabilă pentru orî-ce om din societate, cu atât mai mult pentru un preot, care trebuie să fie părintele spiritual al tuturor păstorișilor săi.

Dacă cine-va nu va fi bine educat, cum va ști să educe pe alții? Iar educațiunea nu se capătă numai în școlă; ea se începe de timpuriu, din anii copilăriei, în casa părintescă, și trebuie să se continue cu sirguintă în tot timpul următor.

Pentru candidatul de preoție în special, trebuie să se observe, ca educațiunea să fie pătrunsă de spiritul pietăței și al virtuților evanghelice; corespunzînd ast-fel învățătorei Apostolului Paul, care dice: „*Câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte*

*sunt de iubit, câte sunt de laudă, orî-ce virtute și orî-ce laudă, acestea să gîndiți* <sup>1)</sup>“.

Viitorul păstor trebuie să-și agonisască deprinderea dragostei creștine, care este temelia virtuților evangelice; a se obicînui cu abstenența, modestia, răbdarea, respectul și considerațiunea pentru toți ómenii. Progresul religiosității și moralității în popor, atárnă de la manierele și delicateța cu care preotul știe a se introduce în societate.

Iată de ce mai 'nainte se cerea, ca candidatul de preoție să aibă *o bună mărturie* de la concetățenii săi, precum cerea și Apostolul Pavel, când dicea: «... *să fie fără prihană*, (adică fără pată) fără defect, și să aibă *mărturie bună de la cei din afară.* <sup>2)</sup>»

Acei cari n'au dragoste de lucru, în misiunea preoțescă, acei cari interpretéză, duple plac și dispozițiuni, principiile religiunei creștine, acei dedați la o viață neconformă principiilor moralei creștine în genere, în fine, acei ce se fac vinovați prin fapte contrare legilor țerei, — nu pot să se considere că au *calitățile morale* necesare, pentru a aspira la preoție.

## § 20. — *Vocațiunea pentru preoție.*

Pe lângă preparațiunea intelectuală și calitățile morale, despre care s'a tractat în paragraful precedent, candidatul de preoție trebuie încă a fi

<sup>1)</sup> I Filipeni IV. 8.

<sup>2)</sup> I Tim. III 2-7.

însuflețit de dorința pentru serviciul pastoral, pe care alt-fel să nu'l primescă, decât după o premeditată dispozițiune și iubire către el. Cu alte cuvinte, trebuie să aibă *vocațiune pentru preoție*. Fără vocațiune în ori-ce activitate omenescă, în ori-ce funcțiune saū meserie, nu pôte fi sigur progresul. Dacă cine-va nu este aplicat cu dragoste către un lucru, fie acesta cât de ușor, nu pôte reuși.

Iar dorința și aspirațiunea candidatului de preoție, spre a denota că are semnul vocațiunei, trebuie să isvorască din conștiința însemnătăței serviciului postoral, iar nu din interese lumești.

Cei ce primesc preoția fără multă reflexiune și fără scop premeditat, saū o primesc cu ușurință și grăbire, fără dragoste și numai de nevoie; cei ce o primesc ca pe o simplă meserie și ca mijloc de traiū, — saū ceea ce este și mai rău — o primesc pentru câștig.—se fac culpabili înaintea lui D-đeū și a conștiinței lor, și nici odată nu vor putea fi *păstorii cei buni, care să 'și pună sufletul lor pentru oi*.

Sântul Ión Chrisostom iață ce ție în acéstă privință, pentru candidatul de preoție: „*Ceea ce trebuie a-și examina cu îngrijire înainte de tôte, sunt dispozițiunile spiritului său; după acest serios examen cine-va să se înduplece la cererile ce 'i se fac. Cine ar îndrăsni să se angajeze a zidi o casă dacă nu este arhitect, saū să vindece bolnavi, nefind medic*<sup>21)</sup>).

<sup>1)</sup> Tratatul *despre preoție*, pag. 129.

Acei ce n'au vocațiunea cerulă de preoție și totuși o primesc, sunt profeți falși și mincinoși, pe cari aspru îi certy D-deu, prin profetul Ieremia :

» *Acestea dice Domnul despre profeții care „profetisază în numele meu minciuni, și eu nu 'i-am trimis : cu mörte cumplită vor muri, și de fόμε se vor sfârși profeții aceia“<sup>1)</sup>.*

Asemenea iarăși Sântul Ión Chrisostom, în locul citat mai sus, dice : « Aceia cari nu datoresc demnitățile bisericeii de cât intrigei, merită cele mai mari pedepse ».

#### § 21. — *Condițiunile canonice pentru pășirea în treptele ierarchiei.*

După ce candidatul de preoție s'a preparat în destul și și-a recunoscut vocațiunea, în modul cum am vedut.—are să pășască spre intrarea solemnă în serviciul pastoral.

Dupre norma Bisericeii noastre ortodoxe, care păstrează intacte legiuirile Sântilor Apostoli și ale Sântilor Părinți,—candidatul de preoție, trebuie ca, mai 'nainte de intrarea în hirotonie să se căsătorască, după aceea să se hirotonisască, și în fine, să se așeze ca păstor la turma ce 'i se va orându, urmând de aci îndatoririle și drepturile ce decurg din oficiul său.

#### § 22. — *Căsătoria.*

Biserica noastră ortodoxă nici odată n'a primit celibatul pentru preoți; ast-fel că astă-dî stă în

<sup>1)</sup> Ierem. XIV. 15

vigore canonul VI al sinodului al VI-lea ecumenic, care legiueste ast-fel:

«De voește cine-va să vină către preoție, să se căsătorească prin nuntă legală, și acesta să o facă mai înainte de hirotonia sa de ipodiacon, diacon și presbiter».

În privința căsătoriei, candidatul de preoție are să observe óre-care regule, și anume:

A păzi canónele Bisericeii, cari prescriu ca, preotul să nu fie de douë căsătorii; tot asemenea și soția lui să nu fi fost văduvă sau despărțită de alt bărbat<sup>1)</sup>; apoi, să nu fie lipsită de onestitate, sau să fie cunoscută cu conduita rea, nici să fie de altă religiune sau confesiune.

Viitorul păstor, la alegerea soției, trebuie să prefere, mai înainte de tóte, bunătatea inimei, minte sănătósă, simplitatea sufletului și a moravurilor, o cultură mai mult creștinéscă de cât luméscă; pentru ca ast-fel soția sa să îi fie o adeverată ajutátore întru tóte.

Și în fine, nu trebuie a avea în vedere, numai de cât, o dotă mare; ci mai mult dota calităților celor bune să urmărescă.

### § 23. — *Hirotonia.*

După căsătorie, candidatul de preoție, dacă a atins etatea legală și a găsit parohia pe care va trebui să o servéscă, sau pe care îi-o desemnézá

<sup>1)</sup> Can. XVIII ap.; can. XIV sinod IV ecum. și can. VIII Neo-Ces



episcopul eparhiei respective, — p<sup>o</sup>te solicita legalmente *hirotonia* în diacon sau preot <sup>1)</sup>).

În privința hirotoniei trebuie să se aibă în vedere óre-care reguli, și anume: Candidatul de preoție, după căsătorie, datorește a medita cât-va timp <sup>2)</sup> la însemnătatea datoriei ce are să ia asupra-și. Iar în spre ziua hirotoniei, trebuie să-și mărturisescă tóte greșalele, de care simte că este apăsată conștiința sa, și să facă penitență, hotărîndu-se a-și păzi pentru viitor conștiința curată înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor.

În ziua destinată pentru hirotonie, trebuie să fie ast-fel preparat, ca cu drept cuvânt, să p<sup>o</sup>tă s<sup>er</sup>bători pășirea pe una din treptele ierarchice.

În fine, după hirotonie, trebuie să servescă sânta liturghie 40 zile neîntrerupt, stăruint a deprinde bine tóte ierurghiile treptei ierarchice în care a intrat.

#### § 24. — *Așezarea preotului, ca păstor la turma sa.*

După hirotonie, Episcopul trimite pe delegatul s<sup>eu</sup>, spre a așeza pe preot la parochia ce 'i s'a desemnat, pentru care sfișit urm<sup>ez</sup>ă împlinirea unor formalități.

<sup>1)</sup> Canónele Bisericei ecumenice ne arată, că în vechime, etatea viitorului păstor trebuia să fie de 30 ani; însă practica diferitelor Biserici dovedește că nu tot-d'a-una s'a păzit ac<sup>est</sup>ă normă. Așa, d. e.: St. Elefterie a fost chirotonit la etatea de 15 ani diacon, la etatea de 18 preot, iar la 20 episcop. (Veđi Martirologiul pe luna Decembre 15). — Mai noú, la noi în România, Mitropolitul Veniamin a fost hirotonit mai la aceeași etate.

<sup>2)</sup> În vechime canónele prescriau termenul de șese luni.

În preșua așezării, sau instalării, noul hirotonisit și alți preoți în sobor, cântă vecernia la timpul obicnuit; iar a doua zi cântându-se utrenia și săvârșindu-se sânta liturghie iarăși în sobor, urmăză cântarea *Te-Deumului* de mulțumire, după care delegatul dă cetire, în fața poporului, actului de hirotonie a noului hirotonisit și actului de întărire la parochia respectivă; iar noul hirotonisit trebuie să răspundă printr'o cuvântare alésă, relativ la însemnătatea oficiului ce 'și-a luat asupra'și și la datoriile ce va avea de îndeplinit, față de parochienii său fiii sêi sufletești.

În fine, urmează ca delegatul să predea, noului hirotonisit, cu inventar în regulă, tot avutul Bisericeii, pentru care va fi răspundător de aci înainte.

### § 25. — *Indatoririle și drepturile ce decurg din oficiul pastoral.*

Fiind îndeplinite tôte formalitățile pentru noul păstor, de aci înainte încep a decurge *îndatoririle* păstoriei sufletești, pentru care s'a preparat— și pe care acum și în fața poporului a declarat că le primește, — precum și *drepturile* oficiului sêu, cari vor fi dobândite cu atât mai lesne, cu cât 'și va îndeplini mai cu sîrguință acele îndatoriri.

Păstorul cel bun și harnic va avea îndestulare de tôte. Cu onóre, iubire și respect se incongiură un asemenea păstor de către păstoriții sêi, precum se onorează, se iubesc și se respectă părinții cei

buni, *de către fiii lor*. — Legile țerei noastre, relativ la cler, conțin prescripțiuni privitoare atât la datorii, cât și la drepturi; ele răsplătesc pe păstorii cu niște salarii, ce încep a decurge de la așezarea lor în parochie. Iar sollicitudinea poporului, intru toate cele de trebuință pentru bunii lui părinți sufletești, nu va lipsi nici-o-dată.

Dreptul nu va întârzia a se dobândi, când datoria a fost implinită conștiincios. Fie sigur despre acesta ori-ce păstor, — căci cel ce ne incredințeză ast-fel, este însuși Mântuitorul. In predica de pe munte ast-fel a sfătuit El pe Apostoli: „*Căutați mai întâiu împărăția lui D-zeu și dreptatea Lui și toate cele-l'alte se vor adauge vouă.* <sup>1)</sup>).

---

<sup>1)</sup> Mat. VI. 33.

## CAP. III

### Despre calitățile păstorului.

#### § 26. — *Visitele canonice episcopale.*

Maî 'nainte de a începe tractarea calităților specifice ale păstorului în genere, avem să recunoștem necesitatea *visitelor canonice episcopale*, în eparhiile respective ale țerei

Experiența a dovedit, că visitele episcopilor, ce se fac clerului și poporului din diecesele lor. aũ de rezultat nutrirea și întărirea religiosității și moralității. — Aceste visite se numesc *canonice*, pentru că însăși canónele obligă pe episcopi de a le face în cicumscripțiunea dieceselor lor. Așa, canonul 61 al Sinodului din Cartagena se rostește ast-fel: „*Fie-care episcop să'și cerceteze eparchia și să adune cunoștințele despre cele ce are să se discute în Sinod, când va veni, precum și pricinele bisericesti și clericale*“. Iar canonul 14 al Sinodului din Neo-Cesarea ȓice că: „*Episcopii saũ Archiereii, sunt în locul celor 12 Apostoli, iar preoții în locul celor 70, spre a se păzi buna rânduella în biserică și în cler*“

Episcopii trebuiesc a se conforma prescripțiilor canonice de a visita cât mai des pe cler și pe popor, spre a cerceta despre starea lor, din toate punctele de privire.

În aceste visite se descopere starea de progres, sau de scădere, a sentimentelor religioase-morale, se descopere cauzele acestora, se descopere buna stare, sau lipsurile de care suferă bisericile și clerul, se descopere, în fine, sîrguința sau indolența păstorilor, întru a corespunde sau a neglija de datoriile păstoriei. — Dacă se descopere progres, „*presbiterii cei ce și caută bine de dregătorie, să se învrednicescă de îndoită cinste, mai ales cei ce se ostenesc în cuvânt și în învățatură.*”<sup>1)</sup> Iar „*pre cei ce greșesc, muștră-i înaintea tuturor, ca și cei-l'alți să se témă,*”<sup>2)</sup> dice Sântul Apostol Pavel.

Visitele canonice episcopale, dau prilej episcopilor de a descoperi dacă păstorii, în parochiile lor, întrunesc *calitățile pastorale*, impuse de sacralor misiune, și anume acelea se vor enumera aci mai jos, și pentru care episcopii însuși trebuiesc să fie pidă vie.

### § 27. — *Privire generală asupra calităților păstorului.*

Îndată ce cineva a intrat în dregătoria pastorală, este dator să mediteze serios asupra calită-

<sup>1)</sup> I Tim. V, 17.

<sup>2)</sup> Ibid v. 20.

ților, cu care trebuie să se îmbrace, ca cu o haină, spre a se presenta demn în exercițiul atribuțiilor prescrise de ministeriul său. Este dator să cugete serios, că ministeriul acesta nu este mai mult un ministeriū pământesc, ci un ministeriū ceresc, — *al împăcării*, mijlocirei, intervenirei între Dumnezeu și ómenī<sup>1)</sup>, precum ȳice Apostolul. Este un ministeriū *sânt*, pentru că cel ce-l primește se sântește prin taĳna preoției. Este serviciul mântuirii ómenilor, adică al fericirei lor vremelnice și veĳnice.

De aceea, păstorul nostru, acum primit, trebuie să fie *model* pentru turma sa; trebuie să aibă o conduită nereproșabilă, ĳntru tóte; să fie *drept* și *modest* ĳnainte a lui D-ȳeu și a ómenilor, adică ĳmfrumusețat cu tóte virtuțile evangelice.

Mântuitorul a numit pe Apostoliĳi săi, și ĳn numele lor pe succesoriĳi lor: *lumină a lumēi*; apoi le-a poruncit ast-fel: „*Așa să lumineze lumina vóstră ĳnainte a ómenilor, ca să vadă faptele vóstre cele bune, și să măréscă pe părintele vostru cel din ceruri*<sup>2)</sup>“. „*Cel ce va face și va ĳnvęta, acela mare se va chema ĳntru ĳmpărăția cerurilor*<sup>3)</sup>“. Apostolul Pavel scrie lui Timoteiū ast-fel: „*Fiĳ model credincioșilor, cu cuvęntul, cu viața, cu dragostea, cu spiritul, cu credința, cu curăția.....*<sup>4)</sup>“.

Tainele ĳmpărăției lui D-ȳeu se ĳnțeleg numai

1) II Corint. V. 18—20.

2) Mat. V. 14—16.

3) Ibid. 19.

4) I Tim. IV. 12.

atunci, când păstorul are inimă curată și devotată.

Fără aceste calități, păstorul nu numai nu poate fi folositor, dar chiar poate fi periculos pentru turmă și pentru sine. Unui așa păstor tot-d'a-una îi vor dice ómenii:

„*Doctore, vindecă-te pe sine-ți ; 1) „fățarnice, scóte mai întâiú bérna din ochiul téeu 2)“.*

Iar pentru sine, păstorul nedemn, își va atrage plângerea profetului Ieremia : *Vai păstorilor care strică și risipesc oile pășuneii mele.....; écă eú vė voiú pedepsi 3)“.*

Din adunarea tuturor calităților bune, unele privesc pe păstor în îndeplinirea misiunii sale, iar áitele privesc viața și activitatea lui.

De aceea, vom trata mai departe:

A) *Despre calitățile păstorului, în îndeplinirea misiunii sale, și*

B) *Despre calitățile păstorului, privit în viața socială.*

A) *Despre calitățile păstorului în îndeplinirea misiunii sale.*

## § 28. — *Pietatea.*

Prima calitate, ce trebuie să aibă păstorul sufletesc, este *pietatea*. Acéstă virtute ne arată pe omul plin de simțiminte religioase, — pe omul

<sup>1)</sup> Luca IV. 23.

<sup>2)</sup> Mat. VII. 5.

<sup>3)</sup> Ierem. XXIII. 1, 2.

plin de credință în D-zeu, de speranță și dragoste către El, — care simțiminte sunt conducătoare puternice în misiunea unui păstor. Tóte virtuțile creștine, cu care păstorul sufletească trebuie să fie împodobit, să cere a fi strâns legate cu pietatea. Fără această calitate, — orî cât de întinse cunoștințe ar avea, păstorul — nu va putea inspira fiilor săi sufletești încrederea necesară, care să îi pună în poziție de a-l asculta cu plăcere și a urma învățăturile lui.

Orî ce virtute creștină, fie predicată, fie practică, pentru a fi imitată de cei ce ascultă și ved, trebuie să se proarate prin intermediul pietății. Predicatorii și milostivii îngâmfai (fariseii), nu vor fi nici ascultați, nici imitați.

Pentru această Sântul Apostol Pavel, în fruntea tuturor celor-l-alte calități ale păstorului, pune pietatea și dice: „*Se cuvine presbiterului să fie pios; 1)*“ iar mai departe dice: „*deprinde-te mai bine în pietate 2)*“.

Păstorii cari manifestă necredință și impietate, călcând formele bisericesti, nerespectând lucrurile sante, purtându-se cu indiferență în serviciile lor, în biserică și afară, alipindu-se de ómeni impioși și necredincioși, — unii ca aceștia înjosesc caracterul pastoral și *sunt mai răi de cât cei necredincioși*, cum dice Apostolul.

1) I Tim. III. 2.

2) Ibid. IV. 7.



§ 29. — *Castitatea.*

Locaşul sufletului este trupul; deci, dacă trupul va fi necurat, şi sufletul va fi întunecat. De aceea, a doua calitate, care trebuie să înfrumuseţeze pe păstor, este *castitatea*, sau curăţia sufletului şi a trupului

Numai o inimă curată de patimile trupeşti, poate fi capabilă de sentimente înalte, religioase şi morale; numai o inimă curată poate fi capabilă de dragostea creştină şi a păstra în sine harul sântitor.

Patimile care atacă curăţia corporală şi spirituală, sunt foarte păgubitoare pentru un preot, şi atacă chiar simţimântul religios.

Atât preotul, cât şi soţia sa, trebuiesc să fie exemplu de castitate. Canónele Bisericei se rostesc cu severitate în privinţa contravenitorilor. Canonul III al sinodului I ecumenic şi canonul IV al sinod. VI ecum. se rostesc pentru desfacerea căsătoriei dintre preotul şi soţia necastă <sup>1)</sup>.

Păstorul trebuie să fie curat şi în vorbe cu ómenii; căci vorbele deşarte micşorează prestigiul său şi răcesc dragostea păstoriţilor către dânsul. „*Din inimă ies cugetele cele rele care spurcă pe om*“, dice Evangelistul <sup>2)</sup>.

Cel ce nutreşte patimile în inima sa, pe nesimţite se revoltă contra lui Dumnezeu, ca şi cel ce săvârşeşte fapta.

<sup>1)</sup> *Can. 25 apost.; can. 3 Cart.; can. 8 Nes. Ces.*

<sup>2)</sup> *Mat. XV. 19.*

Tóte faptele contrare castitáței, fac nesuferit pe un păstor, față de păstoriții săi <sup>1)</sup>

### § 30. — *Cumpătarea.*

Una din calitățile care înalță pe păstor în demnitatea sa, este și *cumpătarea*.

Păstorul, spre a se bucura de considerațiunea păstoriților săi, și spre a putea influența tot-d'una asupra vieței lor, în bine, — trebuie să fie cumpătat, atât în ceea ce privește satisfacerea necesităților fizice, cât și în ceea ce privește viața sa internă.

Așa, păstorul trebuie să fie măsurat la mâncare, băutură, somn, etc. și să nu se dedea la plăcerile corpului și la distrațiunii nefolositoare, care duc pe om la uitarea de sine. — Luxul și apetiturile sau dorințele neînfrânate descreditază pe propagatorul umilinței și al cumpătării. De aceea, casa preotului să fie lipsită de lux și risipă, și să fie simplă și modestă. Imbrăcămintea lui chiar să nu fie luxosă, ci cuviincioasă.

El trebuie să fie model de cumpătare în toate, ca să pótă fi tot-d'una gata spre lucrul serviciului său, — știind cele ce a ținut sântul apostol în această privință: „*Orî de mâncați, orî de beți, orî alt-ceva de faceți, toate spre mărirea lui Dumnezeu să faceți* <sup>2)</sup>).

Asemenea și în privința vieței sale interne,

<sup>1)</sup> Can. 24 sin. VI ecum.; can. V sinod. VI ecum.

<sup>2)</sup> I Corint. X. 31.

păstorul trebuie să fie cumpătat: gândurile minții să'i fie tot-d'a-una curate, sante și îndreptate la datoriile serviciului; simțimintele inimei să'i fie scutite de împătimirile vițioase; ast-fel ca, pentru densusul să nu fie în lume nimic mai prețios de cât serviciul pastoral. Căci: „*Se cuvine episcopului a fi treaz și înfrénat*“, ȃdice sântul Apostol Pavel către Timoteiú 1).

Păstorii cari ar nesocoti calitatea cumpătării, se fac culpabili de multe rele. Și dintre aceste rele, cel mai culpabil este vițitul beției, care foarte mult înjosește și duce natura omenescă la asemnarea cu animalele; omórá bunul simț, întunecă mintea, depărtéză harul lui Dumneđeu, și atrage după sine o mulțime de reútăți. — Păstorul care ar fi supus acestui vițiu, este un rău pentru întréga clasă preoțescă. De aceea și Sânta Scriptură și canónele bisericești se rostesc aspru asupra păstorilor supuși vițitului beției. „*Vin și sicheră să nu beți*, s'a poruncit lui Aaron și fiilor lui, — *când veți intra în cortul mărturiei. . . . ca să nu muriți* 2)“. Și Apostolul Pavel scrie: „*Se cuvine episcopului a fi nebețiv* 3)“.

Iar canónele bisericești, ordonă a escluce din cler pe bețivul care nu se îndréptă 4); și chiar pentru evitarea bănuelei de asemenea vițiu — se oprește clericilor întrarea în stabilimente de beături 5).

1) I Tim. III. 2.

2) Lev. X. 3.

3) I. Tim. III. 3.

4) Can. ap. 42.

5) Can. ap. 54; Laud. 24; Cart. 49.

### § 31. — *Onestitatea.*

Când dicem *onóre*, înțelegem: considerațiune, stimă, demnitate. Tocmai aceste înțelesuri, cari se referă la calitatea *onestitate*, ne arată ce trebuie să urmărească preotul, pentru ca să posedă această calitate.

El trebuie să aibă în vedere, că pentru succesul misiunii sale, are nevoie de considerațiunea și stima păstoriților; și pentru ca să se bucure de considerațiune, el trebuie să aprofundeze însemnătatea și sanctitatea serviciului său, să iubească și să stimeze chemarea sa, mai mult de cât orî-ce, și să o prețuiască ca pe însăși viața sa, atât în cuvinte, cât și în fapte, față cu păstoriții sei. Iar când cine-va se încercă a'i ataca onórea, păstorul trebuie să o apere cu zel, contra calomniatorilor. „*Maí bine este mie a muri. de cât lauda mea să o nimicéscă cineva*“. ȕice Sântul Apostol Pavel <sup>1)</sup>. Și trebuie să înțelegem, că despre onórea serviciului se vorbește aci.

Atunci va fi onest păstorul, când în relațiunile sale cu ómenii își va ține demnitatea, autoritatea, nobleța caracterului său; iar în fapte va exprima dreptate, simplitate și sinceritate, fiind credincios și statornic în cuvântul său; având dupre cum scrie Sântul Apostol către Tit: „*cuvânt sănătos, fără de prihană, ca cel protivnic să se rușineze, neavând nimic a grăi de noi rău.* <sup>2)</sup>).

<sup>1)</sup> I. Corint. IX. 15.

<sup>2)</sup> Tit. II. 8; Efes. IV. 29.

Atunci va fi onest păstorul, când va intra în cunoștință de aproape și în comunicare amicală numai cu ómenii buni și onești, neîngăduind nici cea mai mică înjosire a persoanei și a autorității sale.

Iar când păstorul nu pórtă stimă către serviciul său, îndeplinindu-și datoriile fără dragoste, ca un năimit; când înjosește chiar însemnătatea și sancțiunea dregătoriei sale, prin cuvinte și fapte, — nu póte fi onest. Asemenea, când se pórtă cu îngâmfare cu ómenii, desprețuindu-i; când nedreptățește, viclenește și nu-și ține cuvântul; când se arată timid și lipsit de caracter; când se face vinovat pentru óre-care crime, ca: furtișagul etc., — nu se póte dice că este onest păstorul.

În fine, nu póte fi onest acela care stă în relațiunii intime cu persoane nedemne, cunoscute tuturor ca degradate, în privința moravurilor și a ocupațiunilor; căci cu persoane ca acestea, păstorul póte intra în relațiunii, numai când reclamă serviciul pastoral. — Asemenea, neonest va fi, când în relațiunii cu ómenii își va sacrifica conștiința sa plăcerilor omenești, adică, când va căuta, cu orî-ce chip, să placă ómenilor, chiar cu prejudiciul misiunii sale.

### § 32. — *Umilinta.*

Ca tip al vieții Sale, Mântuitorul nostru Iisus Christos, ne-a recomandat prin Apostolii Săi, să *fim blânzi și umiliți cu inima.* „*Învățați-vă de la mine, dice El, că sunt blând și umilit cu*

*inima*;<sup>1)</sup> și Sântul Apostol Pavel, care nu se lăuda decât întru neputințele sale, se umilește până a se numi *abort* (lepădătură), *mai micul Apostolilor. și nedemn a purta numele de Apostol* <sup>2)</sup>:  
*t* Umilința purcede din modesta idee ce 'și facefcine-va despre sine și meritele sale; ea este o srumusețe printre cele-l'alte virtuți, și este cel maînigur mijloc de a dobândi dragostea și buna opid iune publică. Orî cât de sus am fi puși și orî be ce bûnuri ne-am bucura, noi păstorii, nu tre-l ue să uităm nici-odată frumoșa învățatură a Înțe- l eptului: „*Cu cât ești mai mare, cu atâta te umilește*“ <sup>3)</sup>.

Păstorul de suflete trebuie să știe, că cu mân- dria nu se pôte recomanda nicăiri; și de aceea: *cu cei de sus* să se pörte respectuos și să le arate supunerea datorită; *cu cei egalî* să se pörte amical, „*cu dragoste frățescă unul pe altul iubind*“, cum ñice Sântul Apostol <sup>4)</sup>; *cu cei de jos* să se pörte cu politeță, blândețe și dragoste. aducên- du-și aminte de învățatura, conform căreia: „*noi cei tari suntem datorî să purtăm neputințele celor slabî. și nu nouë să plăcem, ci fie-care din noi să facă spre plăcerea aproapelui, întru bine spre edificare*“ <sup>5)</sup>.

*Mândria*, care se arată printr'o purtare neres- pectuösă cu cei superiorî, rece și desprețuitoře cu

<sup>1)</sup> Mat. XI. 29.

<sup>2)</sup> I. Cor. XV. 8, 9.

<sup>3)</sup> Sirah. III. 18.

<sup>4)</sup> Rom. XII. 10.

<sup>5)</sup> Rom. XV. 1, 2.

cei egali și cu cei inferiori; și după aceea, *ambitiunea deșertă*, care este nemăsurata iubire de cinste, de superioritate și laudă din partea ómenilor, — sunt viții contrare umilinței creștine, cari răcesc dragostea păstoriților față de păstor.

### § 33. — *Blândețea.*

Ceea ce póte face, ca cuvântul păstorului să fie mai lucrător; ceea ce póte atrage mai mult pe ómeni către păstor, — este *blândețea* acestuia. Acéstă calitate, de și nu póte fi înăscută în toți ómenii, totuși pentru păstorul de suflete este o necesitate neapărată; și chiar acolo unde firea ómenescă nu o posedă, ea trebuie să fie suplinită cu ceva, și anume cu înțelepciunea. La ómenii aspri din fire, *blândețea* trebuie suplinită cu înțelepciunea, când este vorba de cei ce'și iaú asupra-și sarcina păstoriei sufletești.

Blândeța constă întru aceea, ca în tot timpul și cu toții, păstorul să se pórte cu politețá, amical, cu simpatie și cu dragoste, în tóte împrejurările.

Blândeța pastorală cere, în tot-d'a-una să se păstreze liniștea spiritului. Decí, păstorul nu trebuie să-și învoească nici o necumpătare și necuviință; să nu se răsbune, și să nu 'și manifeste violența sa către ómeni, ci să sacrifice totul pentru păstrarea păcei.

Sântul Apostol Pavel așa scrie către Timoteiú: „*se cade episcopului să fie blând*“<sup>1)</sup>; iar despre

<sup>1)</sup> I Tim. III. 3; VI. 11.

sine însuși dicea: „*calomniati fiind, bine cuvântăm, persecutați suferim, huliti ne mângâem....*<sup>1)</sup>“

Însă blândeței pastorale, nu este contrară datoria de a muștra pe cei răi și a se opune cu bărbăție corupțiunii; căci însuși Mântuitorul se arăta une-orî aspru, se indigna și înfrunta puternic. Chiar și Sântul Apostol Pavel a recomandat lui Timotei și Tit asprimea, fără însă a eși din marginile blândeței<sup>2)</sup>.

Nedemn se face păstorul, care nu și stăpânește furia sa, atunci chiar când a fost provocat. „*Niște asemenea caractere trebuiesc excluse fără milă din sanctuar*“, dicea S-tul Ión Chrisostom<sup>3)</sup>.

Nedemn se face păstorul care bate; căci dice Apostolul Pavel: „*se cuvine presbiterului să fie nebătăuș*<sup>4)</sup>“; și aceeași ordonă canónele bisericesti<sup>5)</sup>. *Preotul este medicul spiritual, dice S-tul Ión Chrisostom, iar medicul nu bate, ci vindecă pe cel bolnav și pe rănit*“.

Nedemn va fi păstorul, când va intra în certuri și procese cu ómenii, și mai ales cu conservitorii seși; căci prin tóte acestea contravine caracterului seú păstoresc, al cărui vestmânt caracteristic trebuie să fie *blândeța*.

<sup>1)</sup> I Cor. IV. 12.

<sup>2)</sup> Ion II. 14; II Tim. IV. 2.

<sup>3)</sup> Trat. St. Ión Gură-de-aur „*despre preoție*“, pag. 93.

<sup>4)</sup> I Tim. III. 3; Tit. I. 7.

<sup>5)</sup> Çap. ap. 27.



### § 34. — *Neinteresarea și bine-facerea.*

Un preot, atunci se face vrednic de a fi stimat de păstoriții săi, când pune în faptă ceea-ce predică cu cuvântul.

De aceea, una din virtuțile care înalță pe preot, este *neinteresarea*, care constă întru a nu dori lucrul altuia, sau a nu fi lacom; ci pe cât se poate, să practice *bine-facerea*, pe care este și dator să o propoveduiască, el, următorul Apostolilor Domnului.

„*Se cuvine episcopului să fie iubitor de străini,*“ (dice sântul Apostol Pavel<sup>1)</sup>); aceea ce S-tul Ión Chrisostom așa explică: „*iubitor de străini este acela care din tótă averea sa împărtășește pe cei săraci*“.

Păstorul datorește chiar a mijloci pe lângă cei avuți, ca aceștia să ajute pe săraci; datorește a cerceta pe cei bolnavi, mângâindu 'i și cu cuvântul și cu fapta; datorește a cerceta pe cei închiși, a veni în ajutorul nevinovaților și asupriților și a apăra pe văduve și orfanii; datorește a da sfat celor ce 'l cer; pe cei greșiți a 'i îndrepta la calea cea bună, și pe cei întristați a 'i mângâia.

Intru acestea constă virtutea neinteresării, în serviciul pastoral. Dar cu tóte acestea, nu trebuie să înțelegem, că păstorul datorește să se lipsească de remunerațiile cuvenite din partea parohienilor săi; căci însuși Domnul și Sântul Apostol Pavel

<sup>1)</sup> I Tim. III. 2.

ne spune: „cei ce servesc altarului, se împărtășesc din altar <sup>1)</sup>“, și „vrednic este lucrătorul de plata sa <sup>2)</sup>“.

Pe păstorii, cari urmăresc, cu patimă orî-ce venit, cari speculază sântele servicii, cari se servesc de mijloce neonestе spre a se înavuți, precum: de cămătărie, mărturii false, etc., — aspru îi amenință canónele sinodale ale Bisericei, pînă și cu lipsirea de demnitatea păstoréscă <sup>3)</sup>.

Iar pentru avari, saũ iubitori de argint, S-tul Apostol Pavel spune, că „iubirea de argint este rădăcina tuturor răutăților, pe care unii rîvnindu-o aũ rătăcit de la credință și s'aũ încurcat în multe dureri <sup>4)</sup>“. Și canónele bisericești înfieréză vițiul avariției <sup>5)</sup>.

## B. Despre calitățile păstorului, privit în viața socială.

### § 35. — Speciile acestor calități.

Pe lângă calitățile enumerate pînă aici, cari privesc eminentamente pe păstorul de suflete în îndeplinirea misiunii sale, — avem acum să privim și alte calități, tot atît de însemnate și neapărat trebuincioase, pentru vrednicia unui păstor, ca și cele precedente; și acestea, ce vor urma, privesc pe

<sup>1)</sup> I Corint. IX. 13.

<sup>2)</sup> Mat. X. 9.

<sup>3)</sup> Can. ap. 44; Sin. I ecum. can. 17; sin. VI ec. can. 10.

<sup>4)</sup> I Tim. VI. 10.

<sup>5)</sup> Can. Ap. 59.

păstor în viața socială, în relațiunile sale, ca *membru al familiei, ca cetățean și ca membru al clerului*.

§ 36. — *Calitățile păstorului ca părinte de familie.*

Cine-va se întreabă, mai întâiu, și despre viața casnică a unui preot, când este vorba unde-va despre calitățile acestui părinte sufletesc.

Viața familiară a unui preot are multă înrîurire asupra edificării morale a păstoriților săi. De aceea, „*presbiterul trebuie a'și conduce bine casa sa*, 1) cum scrie S-tul Apostol Pavel către Timoteiū ; căci, spre a servi de model pentru parochienii, prin virtuțile sale, el trebuie să fie model și prin viața familiară.

Casa lui trebuie să fie ca o scólă, în care să se vadă tot-d'auna regulă, activitatea edificătoare și bune moravuri; să fie un templu, care să inspire tot-d'auna respectul și religiozitatea. „*Cine nu știe a conduce bine casa sa, cum va putea îngriji de Biserica lui D-zeū?* 2).

Păstorul trebuie să 'și crêscă pe fiii săi în preceptele religiose; „*să vorbescă de ele, ședând acasă, și mergând pe cale și sculându-se, și a le scrie pe pragurile casei sale și ale porților sale*“, precum ordonă D-zeū păstorilor, prin Moisi 3).

Cea dintâiu regulă în educațiunea copiilor săi, trebuie să fie pietatea și frica de D-zeū. Trebuie

1) I Tim. III. 4.

2) Ibid. v. 5.

3) Deuter. VI. 6, 9.

din copilărie, a'î învăța răbdarea, ascultarea, și a le insufla iubirea de știință; apoi, în tot chipul trebuie a'î feri de relațiunile cu cei răi.

Pe lângă acestea, toate persoanele cari compun cercul domestic al păstorului, — nu numai soția și copiii, — trebuie să corespundă vieței și menirei pastorale a preotului, îndeletnicindu-se în fapte pioase și bine-făcătoare.

Casa păstorului trebuie să fie casă onestă întru toate: „*căci presbiterul trebuie să aibă fi întru ascultare, cu totă curăția;..... femeile lor asemenea să fie oneste, nevorbitoare de rău, nelimbute, credincioase în toate,*“ scrie Sântul Apostol Pavel <sup>1)</sup>. Onestitatea casei păstorului, trebuie a se arăta și în afară și în persoanele dependente de ea; respectându-se curăția, modestia și simplitatea, și înlăturându-se luxul ruinător.

În fine, păstorul trebuie să și iubescă familia sa cu dragostea creștină, sinceră, curată și deplină; căci numai ast-fel poate să aple în sênul ei mângâere și repaos, după ostenelele și grijile serviciului. Trebuie să aibă grijă de toți ai casei sale; „*căci dacă cine-va nu pörtă grijă de ai săi, și mai cu sémă de ai casei sale, s'a lepădat de credință și este mai rău de cât un necredincios*“ <sup>2)</sup>.

Aceeași dragoste creștină, trebuie să aibă păstorul și către servitorii săi, *avându'i*, nu ca sclavi, ci *ca pe niște frați*, cum ȳce Înțeleptul.

Spiritul păcei și al dragostei din casa păstorului,

<sup>1)</sup> Tim. III. 4; II. Tit. I. 6.

trebuie să servescă de model pentru cei-l'alți clerici și păstorii ai săi.

§ 37. — *Ocupațiunile păstorului. Obligațiunea de a preda religia în școle.*

Misiunea păstorască, nu îngăduie preotului a avea orî-ce ocupațiune; căci nu toate ocupațiunile fără alegere, pot fi compatibile cu dînsa.

Cea mai esențială și foarte necesară ocupațiune, este aceea a *culturei științelor*; căci acesta singură face pe păstor a corespunde, dupre cuviință, menirei sale în parochie, spre a putea fi adevăratul luminător și învățător al poporului. Fără această ocupațiune, instrucțiunea dobîndită în școlă se pòte perde, și în acest chip, păstorul lesne pòte a se reîntòrce la starea ignoranței primitive, mai cu sémă dacã el va fi înconjurat de ómenî necultivați, cum sunt sãteniî. Și atunci ce se va întâmplã? „*Dacã sarea se va strica, cu ce se va sãra? Dacã lumina este întunerec, dar întunerecul, cu cât mai mult?*“<sup>1)</sup>.

Acolo unde este necesitate, cum este pe la orașe, *predarea lecțiunilor*, prin familiî, constituie o frumósã ocupațiune pentru păstor. A fi profesor la institute publice sau private, în special de religieune, este o ocupațiune demnã de luminătorul moral al poporului. *Și acêsta se impune astãdî cu atãt mai mult, cu cât legea asupra clerului, prescrie obligațiune pentru preoți a preda religia în școle.*

<sup>1)</sup> Mat. V. 13; VI 23.

Pe lângă acestea, ocupațiunea cu agricultura, horticultura, viticultura, apicultura (cultura albinelor) etc. nu numai nu este contrară misiunii pastorale, dar încă este foarte folositore, plăcută, și pentru parohienii edificatore; căci păstorul ostendindu-se d'împreună cu ei, le va aduce exemplu de sîrguință și de cultură sistematică, ca unul ce s'a instruit întru acestea, prin școlă. Inșă păstorul este ținut să aibă în vedere, ca nu din lucrător al viei lui Christos să devină un simplu agricultor sau grădinar; sau din bun gospodar al casei sale, să devină un comerciant patentat.

Preotul să se dețină de la ocupațiunii care nu se potrivesc cu misiunea lui, cum ar fi funcțiunile civile, arendile de moșii, comerțul de orice soiū, și altele, prin care ar putea da naștere la nemulțumiri din partea poporului, iar dînsul să și uite de serviciul său pastoral.

### § 38. — *Relațiunile păstorului cu societatea în genere.*

Biserica cu toate instituțiunile ei, ființeză pentru binele și fericirea patriei. Prin urmare, un bun păstor al Bisericei, nu pôte să nu fie și un bun servitor al patriei. Pe de altă parte, preotul, ca și cei-l-alți cetățeni, fiind legat cu patria și prin legăturile sîngelui, — prin familie; — urmêză dar, ca el iubind patria și conlucrând pentru binele comun al ei, conlucră, prin acêsta, la însăși norocirea familiei sale.

Păstorul trebuie să înțelégă bine rolul său, în viața comună a patriei, potrivit cu nevoile ei

materiale și morale. De aceea, numai atunci va justifica titlul de *lumină a lumii și sare a pământului*<sup>1)</sup>, când în relațiunile sale cu păstoriții, le va insufla supunere autorităților și legilor, activitate, răbdare, etc.; când în familii va introduce pacea și concordia; în case, onestitatea, castitatea, disciplina; când pe cei certați îi va împăca, pe cei rătăciți și vițioși îi va îndrepta; pe nenorociți și săraci îi va protege și îi va ajuta; cu un cuvânt, când el va fi cel mai bun lucrător, spre ajungerea patriei la bine și fericire.

### § 39. — *Relațiunile păstorului cu autoritățile Statului.*

În relațiunile cu autoritățile în genere, păstorul este dator:

a) A se conforma instrucțiunii Sântului Apostol, „*ca să facă rugăciuni, cereri și mulțumiri pentru Regele și pentru toți cei ce sunt în diregători, pentru ca să petrecem viață liniștită și neturburată, întru totă pietatea și onestitatea*<sup>2)</sup>“;

b) A da însuși exemplu și a îndemna și pe alții să se supună legilor țerei;

c) A se sili să fie în pace și concordie cu autoritățile, mijlocind tot-d'a-una cu blândețe și răbdare pentru buna stare a bisericei din parochia sa;

d) A nu se amesteca în treburile politice, de cât numai atunci când 'i se cere sfatul;

e) A insufla subordinațiilor supunere și respect

<sup>1)</sup> Mat. V. 13, 14.

<sup>2)</sup> I Tim. II. 1, 2.

către superiorii lor; dar, nu mai puțin, păstorul datorește a sfătui și pe superiori ca să fie mai îngăduitori, mai condescendenți, când ei ar fi violenți. Prudența însă nu trebuie să lipsească.

f) Păstorul nu trebuie nici de cum a se înjosi și a se târi înaintea celor mari, ci să-și păstreze demnitatea poziției sale, în relațiunile cu ei, însă nu cu mândrie, ci cu modestie. Să nu-și jertfască conștiința sa pentru plăcerea căpeteniilor, sau pentru vre un folos de la ei.

#### § 40. — *Datoriile păstorului, ca membru al clerului.*

Ca membru al clerului, preotul este dator :

a) A da supunere episcopului său, în tot ce privește serviciul pastoral; și în casuri de trebuință, a se adresa la dânsul și a cere sfat și povățuiră;

b) A da stima și respectul cuvenit autorității administrative eparhiale și tuturor persoanelor însărcinate cu ea, și a se supune fără murmur instrucțiunilor și dispozițiunilor ce se transmit de la autoritatea înaltă bisericască a țerei, adică de la Sântul Sinod;

c) A fi o inimă și un cuget <sup>1)</sup>, cu compătorii sei, — căci de la acesta atârnă progresul evangheliei; în fine, —

d) A fi bun și blând către clericii inferiori, — ca un părinte către cei mai tineri, și ca un frate mai mare către cei mai mici în etate.

<sup>1)</sup> Fapt. IV. 32.



## CAP. IV

### Despre predica învățătorei creștine.

#### § 41. — *Datoria păstorului de a predica.*

Știind că predica a lătit în tótă lumea credința creștină, o a întărit și păstrat, — putem afirma, că cea mai de căpetenie datorie a păstorului este *predica publică și privată*, pentru luminarea credincioșilor.

Mai sunt și alte datorii, cum este săvârșirea sântelor servicii dumnezești, — dar predica și are rolul în împlinirea tuturor celor-lalte datorii pastorale. Atât în public, cât și în particular — în relațiunile cu diferitele stări de ómeni, — predica trebuie; căci numai povățuind se edifică creștinătatea.

Lipsa de predică imputinează, slăbește și stinge credința. Poporul, neauđind dogmele credinței și legile moralei, sau auđindu-le, fără a le înțelege, cade în credinți deșerte și superstiții, uită datoriile către D-đeu, către sine și către aprópele, se demoraliséză; și așa lipsit de lumina, *care luminează pe tot omul ce vine în lume*, cade în întunerecul spiritual, care aduce eterna peire sufletescă și tóte nenorocirile vremelnice.

De aceea, cea d'ântăiú misiune, pe care a dat'o

Mântuitorul Apostolilor Săi, a fost predica : „*mergând, învățați toate némurile..... învățându'i să păzescă toate câte am poruncit vouă*“<sup>1)</sup>. Apostolii au îndeplinit ordinul, și cu predica lor au răspândit creștinătatea în totă lumea ; iar pe următorii lor, Apostolii i-au învățat a face asemenea.

Sântul Apostol Pavel, cugetând la datoria cea mare a prediceii, ȳice : „*Amar mie de nu voiŭ bine vesti, căci nevoie este asupra mea, dirigătoria 'mi este încredințată*“<sup>2)</sup>. Iar către Timoteiŭ ȳice : „*Predică cuvântul, stăruiește întru acésta, cu timp și fără timp, muștră, cértă, îndemnă, cu totă răbdarea și învățătura*“<sup>3)</sup>.

Pentru acésta, Biserica, prin anumite canóne, a atras tot-d'auna atențiune păstorilor asupra datorieii de a predica. Așa, canonul 58 apostolesc exclude pe episcopul saŭ presbiterul, care nu învață pe cler și pe popor *buna cinstire de D-ȳeu*. Iar canonul 19 al Sinodului al VI-lea ecumenic poruncește episcopilor a predica în toate ȳilele, iar mai cu sémă Duminecile, învățătura creștină.

Păstorilor cari nu predică, Sânta Scriptură le dă niște nume fórte defăimătóre. Apostolul Iuda îi numește : *isvóre și nori fără apă, arbori neroditori, de douě orî morți* :<sup>4)</sup> iar profetul Isaia îi numește : „*orbî și căini muți*«<sup>5)</sup>.

<sup>1)</sup> Mat. XXVIII. 19, 20.

<sup>2)</sup> I Cor. IX. 16, 17.

<sup>3)</sup> II Tim. IV. 1, 2.

<sup>4)</sup> Iuda I. 2.

<sup>5)</sup> Isaia LVI. 10, 11.

## § 42. — *Obiectele predicii publice.*

Predica, privită ca un mijloc de educațiune a omenirei, în spiritul și scopul arătat de Domnul nostru Iisus Christos, trebuie să descopere și să comunice tot ce este în religie mai necesar pentru mântuirea poporului; trebuie să însoțescă pe om în toate căile și evenimentele vieții lui; trebuie să-l observe și să-l conducă în toate stările sociale, fie *bisericescă, civilă sau familiară.*

Prin urmare, mijlocele cu care trăește omul, unde lucrează, cum se poartă, într-o chemare sau alta, într'un timp sau în altul, — toate acestea pot fi obiectul predicii. Iar mai în special, *obiectele predicii publice* trebuie să fie următoarele:

a) Creștinul datorește a crede; prin urmare el trebuie a ști *dogmele credinței;*

b) Creștinul datorește a viețui conform cu credința, a săvârși fapte bune creștine și a se feri de cele rele; prin urmare, el trebuie a cunoaște *morală creștină;*

c) Credința creștină are un fundament istoric; de aceea creștinul trebuie să cunoască *istoria credinței sale;*

d) Creștinul trăește în mijlocul societății, iar moravurile și apucăturile acesteia au mare influență asupra fie-cărui act ce are să săvârșescă dânsul; de aceea el trebuie să cunoască bine *societatea*, cu toate deprinderile ei, și să deosebescă pe cele bune de cele rele.

Acestea toate constituind generalmente obiectele predicii publice din Biserică, păstorul trebuie să

cerceteze continuu *dogmatica*, *morală*, *istoria bisericească* și *sociologia* sau studiul societății, ca să poată fi predicator competente.

Însă succesul predicii publice se obține mai lesne, când păstorul a studiat bine *retorica* în general și *omiletica* în special; iar acestea formează obiectul unui alt studiu.

### § 43. — *Obiectele predicii private.*

Preotul, și afară din biserică, datorește a fi învățător fie-cărui din păstoriții săi, în particular. Acesta o cere, pe de o parte, menirea serviciului pastoral, iar pe de alta insuficiența predicii publice; fiind știut, că în predica publică nu se poate desvălui amănuntele vieții private a oamenilor.

Iar *obiectele predicii particulare* sunt tot acelea, ca și ale predicii publice, adică : *credința și morală creștină*, acomodate la ideile, nevoile și starea păstoriților.

Dar viața particulară a creștinilor, dă preotului, devotat chemării sale, prilej la o mulțime de învățături și povățuiri, spre întărirea în credință și moralitate. Așa sunt: săvârșirea тайnelor și a altor servicii, la care preotul este chemat de păstoriții săi. Dator este el, în asemenea ocaziuni, a le explica esența și însemnătatea tuturor serviciilor, și a le aminti de datoriile morale, proprii fie-cărui, după starea și chemarea sa, după etate și sex; și cu înțelepciune, cu blândețe și dragoste a corige defectele ce ar observa la ei.

## CAP. V

### Despre săvârșirea serviciilor divine.

#### § 44. — *Datoriile preotului, ca administrator al misterelor și al tuturilor serviciilor bisericești.*

În timpul administrării vre unui mister, sau a orî cărui serviciu bisericesc, preotul datorește să fie preocupat numai de serviciul său. Atențiunea sa să fie concentrată asupra regularității orî cărui serviciu; pentru care el este dator a face ca și clericul său inferior, (cântărețul sau paracliserul) să țină la demnitatea sântelor servicii, cari sunt lucrări ale lui D-zeu și se săvârșesc spre mântuirea credincioșilor.

Datoria păstorului este de a observa, ca *ceti-rea* și *cântarea* să se facă cu luare aminte, nu cu grăbire, ci cu multă religiozitate, — aducându'și aminte, atât preotul, cât și cei-l-alți clerici, de acel înfricoșat cuvânt al profetului: „*blestemat tot cel ce face lucrul Domnului cu nebă-gare de sémă* <sup>1)</sup>“. Acésă datorie se impune forțe

---

<sup>1)</sup> Ierem. XLVIII. 10.

mult păstorului : căci, numai atunci se săvârşeşte cu folos serviciul dumnezeesc, când cântările, rugăciunile și alte cetiri, se pronunță ast-fel ca să fie înțelese, și să intre în sufletul ascultătorilor. Din contra, cetirile și cântările neînțelese și nedeslușite sunt numai o deridare de cele sante.

După acestea, păstorul datorește ca, în toate serviciile bisericesti, să exprime adevăratul spirit al lor, și să producă în asistenți edificarea dorită de Biserică. Se cuvine ca toate mișcările și pozițiunea lui, să fie vrednice de misiunea sa înaltă ; să nu vorbească fără trebuință, să nu rîdă, ci să inspire respect, chiar prin exteriorul său. Să simtă însuși, cu multă religiozitate, tot ce face său și să se silască a-l comunica și tuturor păstorilor săi ; căci alt-fel serviciul dumnezeesc și perde caracterul său și se preface într'o formalitate zadarnică. Cât de nepotrivit ar fi, de exemplu, ca la săvârșirea serviciului înmormântărei, preotul să fie numai un privitor indiferent, fără simțimentul umilinței ! El atunci ar semena mai mult cu un cioclu, de cât cu un servitor al lui D-zeu, rugător pentru sufletul repausatului.

Și din contra, cât de edificator ar fi preotul, dacă ar avea zelul apostolic și conștiința de înalta sa chemare !

Modul administrării misterelor în special, formeză obiectul *Liturgiei*, și acolo se descrie pe larg cum acelea trebuesc a se administra cu punctualitate.

§ 45. — *Templul ca locaş pentru săvêrşirea serviciilor divine, şi sântele obiecte.*

Templul este locaşul lui D-şeş, în care El revarsă harul seş sântitor.

Dacă noi căutăm să ne zidim case frumoşe şi cât se pôte de igienice, şi le împodobim cât se pôte mai frumos, ca să placă tuturor care ne viziteză, — apoi, cu cât mai mult nu ar trebui să se zidescă cu îngrijire şi să se împodobescă casa lui D-şeş ? !

De aceea, preotul este dator să îngrijescă, ca templul să devină acel locaş sânt, ce trebuie să inspire sentimente pioşe şi să transporte pe creştini către Dumneşeire; pentru că acesta este menirea acestui locaş, al căruî sistem de construcţiune se deosebeşe de al caselor nôstre.

Templul, acest locaş de rugăciune publică, trebuie să atragă pe credincioşi, prin splendórea lui; căci alt-fel, noi ştim, că şi inima fie-căruî om este un templu al Spiritului Sânt, şi dar se pôte ruga cine-va orî unde, dacă la templul cel de zid nu va fi atras.

Preotul este singurul chivernisitor, pentru buna stare şi înfrumuseşare a templului; el dar, trebuie a îngriji pentru reparaţiunile şi podóbele lui, făcând apel la ajutorul Statului, al parohienilor, proprietarilor etc., în tot ce se atinge de aceste trebuinşe.

Preotul este tot-odată dator a se îngriji, ca să fie în bună stare şi lucrurile trebuincioşe în templu,

și în general toate cele trebuincioase serviciilor sante.

Santele vase, ce trebuiesc a fi lucrate din acele metale care nu oxidă (ruginesc), trebuie să fie foarte curate. Antimisul, îmbrăcăminte santei Mese și a Proscomidiei, vestmintele preotești și diaconești, perdelele santeilor icone, etc., trebuiesc asemenea să fie foarte curate, iar nu rupte și ponoșite; căci face foarte rea impresie creștinilor, iar D-zeu se întristă, pentru cei ce nu iubesc podoba casei Sale. Tot ce ar fi vechiu și rupt, trebuie să se scoată din uz.

Santele icone să fie zugrăvite cu artă; pentru că alt-fel preotul este răspunzător, știind el că iconele rău zugrăvite necinstesc pe D-zeu și pe santeii Săi, cari se reprezintă pe ele.

În fine, cărțile ritualului bisericesc trebuie să fie complete și bine întreținute, iar nu soioșe și rupte; pentru care scop, preotul trebuie să aibă în Biserică un dulap, care să formeze biblioteca ritualului, unde să se afle și alte cărți de învățătură religioasă, pentru folosul său și al creștinilor.

---



## CAP. VI

Regulele de conduită ale păstorului,  
în diferite casuri din viața păstoriților săi.

§ 46. — *Relațiunile păstorului cu Păstoriții,  
considerați după calitățile lor intelectuale.*

Cât de întins să fie un tractat de *pastorală*, — a acestei științe care normeză conduita unui bun păstor, — totuși nu va putea cuprinde toate amănunțele normelor de conducere, în fața diferitelor împrejurări, în care s'ar afla păstoriții. Putem însă stabili în general, că, pentru conduita păstorului cu păstoriții săi, de toate clasele și pozițiunile, se cere multă *știință*, *prudență*, *zel* și *dragoste*.

Aici mai cu sémă, păstorul trebuie ași aminti cuvintele Mântuitorului Christos, rostite către Apostoli: „*Fiți înțelepți ca șerpii și simpli ca porumbii*“<sup>1)</sup>.

Păstorul trebuie a ști săși moduleze sfaturile sale, sau conduita în general, cu diferitele stări

<sup>1)</sup> Mat. X. 16.

de ómení. Aşa, mai întâiú, va trebui să țină sémă de *calitãţile lor intelectuale*.

a) Pe cei mai *cultî* şi cu o educaţiune mai alésã, sã se siléscã a'í cãşliga prin simpatie, ca ast-fel sã'şi atragã stimã din partea lor. Şi numai ast-fel ar putea sã aplice sfaturile sale, pentru or'ice ar cere misiunea pãstoréscã.

b) Pe cei *incultî* sã se siléscã, cu rãbdare şi dragoste, sã'í lumineze cu învêţãtura creştinã şi cu ştiinţele necesare, pe care ei nu le aũ, în paguba lor moralã şi materialã; şi acésta sã o facã pãstorul atãt în bisericã, prin predicã, cãt şi afarã în întruniri publice.

c) Pe cei *indiferenţi* cãtre credinţele religióse, şi pe cei *necredincioşi*, sã'í trateze cu condescendenţã, rãbdare şi modestie, ascultãndu-le obiecţiunile; pentru ca ast-fel, pe de o parte sã le inspire încredere, iar pe de alta, pentru ca prin propriile lor principii sã le dovedéscã falsitatea sistemului lor, contra punêndu-le ştiinţa sa. În or' ce cas, pãstorul sã nu despreţuiascã pe necredincioşi.

d) Celor *superstiţioşi* sã le explice cauzele fenomenelor din lumea fizicã şi moralã, folosindu-se de istorisirii luate din întêmplãrile vieţei comune, în care se dovedesc greşélele credinţei lor.

e) Pe *proseliţi* în general, cari vin la credinţa nóstrã, trebuie sã'í trateze cu bunã-voinţã, escludênd înseã or' ce silã, amãgire sau ademenire; pentru care, aceia (proseliţii), sã nu se priméscã în societatea Bisericeí, mai 'nainte de a se cerceta adevêratele motive ale hotãrîrei lor. Numai dacã aũ avut o purtare moralã în trecut, şi dacã

aŭ profesiune onestă, cu care să'și pótă agonisi mijlócele traifului, precum și dacă aŭ zel și dragoste pentru adevărurile credinței nóstre, — nu mai așa să se priméscă în sinul Bisericei nóstre; invêțându'í mai întâiú punctele dogmaticéi ortodoxe, conform normelor stabilite de disciplina teologică, care se chîamă *catihetica*.

§ 47. — *Observarea cãlităților morale ale pãstoritilor.*

În privința stărei morale a pãstoritilor, pãstorul trebuie ca :

a) Pe cei *virtuoși* să'í trateze cu o particulară stimă și amicitie; însă și aci trebuie să albă deosebită prudență, ca să nu exprime nimenui laudă nemésurată; să'í feréscă de încrederea în sine, să le recomande umilința și zelul către perfecțiune, și să'í povățuiască a nu desprețui pe cei slabi.

b) Pentru cei *imoralí* și *vițioși*, pãstorul are a întêmpina multe greutăți; totuși el nu trebuie să cruțe nici o ostenélă. Să observe cu îngrijire, mai cu sémă acele ocasiuni, în care ast-fel de ómení sunt căduți, spre a'í aduce la cunoșterea de sine și a'í deștepta din somnul păcatelor lor.

Să observe nu numai în sine faptele imorale, ci încă și isvórele acestora, cum sunt aplicările stăpânitóre, influențele particulare, etc. — și cu argumente din credință și din rațiunea practică, să aducă pe cei căduți la simțimêntul *cãinței* și la hotărîrea pentru a'și îmbunătăți viața.

c) Celor *ipocriți*, să le arate înjosirea și vina purtării lor, așa cum făcea Mântuitorul, Domnul nostru Iisus Christos, cu cărturarii și cu fariseii. Însă, preotul să fie cu prudență, ca să nu confunde cu ipocriții pe creștinii cei simplii.

§ 48. — *Iurtarea cu păstoriții, considerați după condițiunile vieții lor.*

Misiunea păstorască fiind foarte complicată, în ce privește îndreptarea altora, se cere din partea păstorului multă reflexiune și circumspecțiune. De aceea, trebuie să se ia în seamă și condițiunile vieții păstoriților.

a) Mai întâiu, păstorul trebuie să se uite la *temperamentul* aceluia, pe lângă care va avea rolul de învățător. — Pe lângă un om iute și simțitor, trebuie așăși asigură o bună primire, prin plăcute manieri și introduceri, și a'i pregăti spiritul spre ascultarea sfaturilor ce i se vor da.

b) Nu trebuie să neglijeze a ține sémă de *posițiunea materială* a cuiva. Ast-fel, pe lângă cei avuți, saū cu pozițiuni înalte, sfaturile trebuie aplicate cu măestrie și cu înțelepciune.

c) Să se aibă în vedere *etatea*; pentru care Sântul Apostol Pavel dă cea mai înțeleptă regulă: „*Să nu înfrunteezi pe cel bătrân, ci 'l îndemnează ca pe un părinte; pre cei mai tineri, ca pre niște frați; pre cele bătrâne, ca pre niște mume; pre cele tinere, ca pre niște surori, cu totă curăția*“<sup>1)</sup>.

<sup>1)</sup> I. Tim. V. 1, 2.

d) Să se aibă în vedere *timpul, locul și alte împrejurări*. Căci, nu toate vițiile se pot combate cu folos în orî-ce loc și în toate împrejurările. Așa de pildă, musturarea în fața altora, adese ori servește mai mult spre împietrire, de cât spre îndreptare.

§ 49. — *Observarea circumstărilor individuale ale păstoriiilor.*

Purtarea păstorului cu păstoriții, duple stările lor individuale, reclamă iarăși multă prudență, duple cum sunt multe și variate stările ómenilor și ale împrejurărilor vieții.

a) Pe cei *întristați* de fel de fel de nevoi ome-nești, este dator a 'i mângâia, manifestându-le un viu interes și o sinceră dorință de a 'i ajuta ; însă și aci să observe, ca să nu se presinte cu mângâerea tocmai atunci când nenorocitul este amețit de lovirea ce l'a ajuns, — căci atunci mângâerea este fără folos. — Apoi nu toți ómenii se pot mângâia în același mod ; și de aceea păstorul trebuie să se conforme cu împrejurările individuale ale suferindului și cu felul suferinței ce l'a coprins. Așa sunt : nemulțumiții în general, (pesimiști) — sau neîndestulații cu pozițiunea lor ; cei ce regretă nenorocita lor legătură cu alții ; cei întristați de zădărnicia lucrărilor întreprinse, de slăbiciunea lor corporală, de pierderea bunurilor temporale ; acei întristați din cauza persecuțiunii sau disprețului altora ; acei ce sufer din cauza pierderii demnităților, funcțiunilor, sau pentru mórtea

membrilor din familie, orî pentru vre-o nenorocire ce'i amenință în viitor. Tot aici se mai pot socoti: acei ce sufer numai cu *imaginațiunea* (ipohondrioșii), melancolicii, disperații, etc.

Ei bine, păstorul trebuie să potrivească principiile de mângâere, dupre aceste diferite suferințe, conducându-se de dragoste și răbdare.

b) Mai avem *căutarea bolnavilor* și a celor de pe patul de mörte, care este o parte foarte interesantă a serviciului pastoral, la care preotul este îndatorat prin legea generală a dragostei creștine, și prin nenumăratele nevoi ale păstoriților, care se simt cu deosebire în timpul bólei și pe patul morței.

Preotul să nu'și inchipuiască, că *singură* împărțășirea cu sântele taîne ar fi de ajuns pentru bolnavi, ci el trebuie să 'i viziteze mai des; dar trebuie să mai știe, că prudența cere a se alege și timpul cuviincios. Și pentru ca principiile, sfătuirile și învățăturile ce se cred necesare, să pótă fi bine facétóre, nu trebuie să lipséscă de la patul bolnavului delicatetea, prudența, tăria de caracter și perseveranța, unite cu blândețea și bunătatea amicală.

Modul purtării cu bolnavii, depinde și de la condițiunile acestora, dupre cum ei sunt: ignoranți sau culți, credincioși sau necredincioși, ortodocși sau eterodocși<sup>1)</sup>, morali sau imorali, și în fine bētrâni sau tineri.

<sup>1)</sup> Când vre un bolnav eterodox 'și exprimă dorința, în lipsă de păstorul confesiunei sale, — de a primi învățătură spirituală de la păstorul ortodox, preotul este dator să'i dea ajutorul cerut.

§ 50. — *Purtarea păstorului, în alte împrejurări ale păstoriților, conform canónelor și tradiției bisericeii noastre naționale și legilor țerei.*

Preotul ca părinte al tuturor păstoriților săi, este dator să întindă mâna de ajutor tuturor celor care se află în felurite nevoi și nemulțumiri.

a) Este dator, conform recomandărilor Mântuitorului, să *visiteze pe cei închiși în temnițe*; căci scopul pentru care călcătorul de lege perde libertatea, nu este numai pedépsa, ci mai cu sémă îmbunătățirea: de aceea este o mare bine-facere pentru asemenea nenorociți, a li se da ajutorul trebuitor, pentru îndreptarea lor morală. În scopul acesta, păstorul să se siléscă a dobândi încrederea călcătorului de lege, și a 'l consola în nevoile lui, ca adevérat amic al omenirei, căutând, în același timp, să formeze spiritul aceluia, după legile moralei și-ale țerei noastre. Pentru acest sfârșit, la tóte penitenciarele din țară, Statul a prevéduț câte un confesor care are grija îndreptării spiritului deținuților.

b) Păstorul mai datorește nu numai a predica dragostea și unirea frălécă, ci încă a cere acésta într'un mod real, de la păstoriții săi; de aceea, una dintre cele mai însemnate obligațiuni ale sale; este de *a împăca pe ómenii cari s'ar afla în cértă*. Spre acest scop, el trebuie să lucreze iarăși cu prudență, sfátuind pe cel dintâiu culpabil să și recunóscă greșala, iar pe cel ofensat să și modereze pretențiunea.

c) In fine, dacă se întâmplă să aibă, dintre păstoriții săi, de *aceia cari nu prea se unesc în căsătorie, păstorul este dator*, ca un bun părinte, să-i împace, făcându-i atenți că certurile din casă neliniștesc sufletul, bolnăvesc corpul, strică moralul, și influențază rău asupra educațiunii copiilor, și în general asupra treburilor căsnicești.

\* \* \*

O! Cât de multe și variate sunt medicamentele morale, pe care trebuie să le aplice păstorul de suflete, asupra ranelor sufletești ale păstoriților săi!

De aceea, am ȃis și mai repet, că ori cȃl ar fi de ȃtins un tractat de *Pastorală*, totuși nu va putea cuprinde tȃte peripețiile vieții omenești, pe care numai prudența păstorăscă trebuie să le aibă în vedere în amănunțime, călăuzită tot-d'una de învățăturile Mântuitorului și ale Apostolilor, de exemplele Sântilor Părinți, de prescripțiunile canonice, de tradiția păstorilor bisericei noastre și de legile țerei.

---



## INCHEIERE.

---

Prin cele tractate în acest studiu, se dovedește că, *Teologia Pastorală* este aplicațiunea religiei creștine la viața ómenilor.

Iar însemnătatea acestui studiu fiind dovedită la locul cuvenit, — nu rămâne candidatului de preoție, sau cetitorului preot, de cât: a îmborspeta și a aprofunda cunoștințele ce a dobândit pe câmpul acesta de învățatură; pentru ca la timp, cu vrednicie, să aplice mântuitoarele învățături religioase și morale, pentru fericirea fie-cărui păstorit în parte și a societății românești în general.

Spre acesta sunt puși *păzitorii sufletelor*, spre acesta să tindă; ca Dumnezeu să-i bine-cuvinteze, iar țara să le fie recunoscătoare.

F I N E.

# TABLA DE MATERII

Prefața . . . . .	Pagina 5
-------------------	-------------

## Introducere

Ideii preliminare asupra studiului Teologiei Pastorale	
Definițiunea . . . . .	7
Obiectul și numirea . . . . .	7
Scopul și împărțirea materiei . . . . .	8

## CAP. I

### *Serviciul pastoral în genere.*

§ 1. Statul și Biserica din punct de vedere pastoral	10
§ 2. Definițiunea serviciului pastoral . . . . .	11
§ 3. Origina divină a serviciului pastoral . . . . .	12
§ 4. Scopul și obiectul serviciului pastoral . . . . .	14
§ 5. Insemnătatea serviciului pastoral . . . . .	15
§ 6. Nimirile serviciului pastoral în Sânta Scriptură	16
§ 7. Greutatea serviciului pastoral . . . . .	19
§ 8. Responsabilitatea păstorului . . . . .	20
§ 9. Recompensa serviciului pastoral . . . . .	21
§ 10. Conlucrarea Sântului Spirit în serviciul pastoral	23
§ 11. Trecere mai departe în studiul nostru . . . . .	24

## CAP. II

### *Despre calitățile candidatului de preoție, conform canónelor și legilor țerei.*

§ 12. Specificarea acestor calități . . . . .	25
§ 13. Necesitatea calităților fizice . . . . .	25

## II

		Pagina
§	14. Necesitatea calităților intelectuale . . . . .	27
§	15. Calitățile inimei . . . . .	28
§	16. Calitățile voei, sau caracterului . . . . .	29
§	17. Invățătura, ca condițiune pentru chemarea la preoție, în timpurile moderne . . . . .	31
§	18. Obiectele de studiu . . . . .	32
§	19. Calitățile morale . . . . .	36
§	20. Vocațiunea pentru preoție . . . . .	37
§	21. Condițiunile canonice pentru pășirea în treptele ierarhiei . . . . .	39
§	22. Căsătoria . . . . .	39
§	23. Hirotonia . . . . .	40
§	24. Aședarea preotului ca păstor la turma sa . . . . .	41
§	25. Indatoririle și drepturile ce decurg din oficiul pastoral . . . . .	42

## CAP. III

### *Despre calitățile păstorului.*

§	26. Visitele canonice episcopale . . . . .	44
§	27. Privire generală asupra calităților păstorului . . . . .	45

#### *A. Despre calitățile păstorului, în îndeplinirea misiunii sale.*

§	28. Pietatea . . . . .	47
§	29. Castitatea . . . . .	49
§	30. Cumpătarea . . . . .	50
§	31. Onestitatea . . . . .	52
§	32. Umilința . . . . .	53
§	33. Blandețea . . . . .	55
§	34. Neinteresarea și bine-facerea . . . . .	57

#### *B. Despre calitățile păstorului, privit în viața socială.*

§	35. Speciile acestor calități . . . . .	58
§	36. Calitățile păstorului ca părinte de familie . . . . .	59
§	37. Ocupațiunile păstorului. Obligațiunea de a preda religia în școle . . . . .	61

### III

	Pagina
§ 38. Relațiunile păstorului cu societatea în genere . . . . .	62
§ 39. Relațiunile păstorului cu autoritățile Statului . . . . .	63
§ 40. Datoriile păstorului ca membru al clerului . . . . .	64

#### CAP. IV

##### *Despre predica învățătorei creștine.*

§ 41. Datoria păstorului de a predica . . . . .	65
§ 42. Obiectele predicii publice . . . . .	67
§ 43. Obiectele predicii private . . . . .	68

#### CAP. V

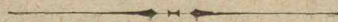
##### *Despre săvârșirea serviciilor divine.*

§ 44. Datoriile păstorului, ca administrator al mistereleor și al tuturor serviciilor bisericesti. . . . .	69
§ 45. Templul ca locaș pentru săvârșirea serviciilor divine, și santele obiecte . . . . .	71

#### CAP. VI

##### *Regulele de conduită ale păstorului, în diferite casuri din viața păstoriiilor săi.*

§ 46. Relațiunile păstorului cu păstoriiii, considerați duple calitățile lor <i>intelectuale</i> . . . . .	73
§ 47. Observarea calităților <i>morale</i> ale păstoriiilor. . . . .	75
§ 48. Purtarea cu păstoriiii, considerați duple condițiunile vieții lor . . . . .	76
§ 49. Observarea circumstărilor individuale ale păstoriiilor . . . . .	77
§ 50. Purtarea păstorului în alte împrejurări ale păstoriiilor, conform canónelor și tradiției bisericiei noastre naționale și legilor țerei . . . . .	79
<i>Incheicre</i> . . . . .	81



TIPOGRAFIA GUTENBERG



JOSEPH GÖBL  
23, STRADA DÓMNEI, 25.  
BUCURESCI